

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI, MOBİL TELEFON
YOKSUNLUĞU KORKUSU (NOMOFOBİ) VE AKADEMİK BAŞARILARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Hacer GÖKTAŞ

Danışman: Doç. Dr. Veysel DEMİRER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ISPARTA 2019

© 2019 [Hacer GÖKTAŞ]. Tüm hakları saklıdır.

TEZ ONAYI

Hacer GÖKTAŞ tarafından hazırlanan “Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı, Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman

Doç. Dr. Veysel DEMİRER

Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mustafa KOÇ

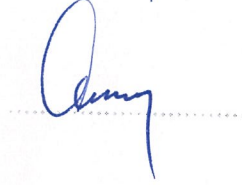
Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Osman EROL

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Mehmet KÖÇER

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve alan yazından yapılan tüm alıntıların atıf yapılarak ve kaynakça bilgileri gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Hacer GÖKTAŞ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Varsayımlar.....	7
1.5. Sınırlılıklar	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	9
2.1. Akıllı Telefon.....	9
2.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı	10
2.3. Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi).....	13
2.4. Nomofobi ile Akademik Başarı İlişkisi	15
2.5. Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Akademik Başarı İlişkisi.....	16
2.6. İlgili Çalışmalar	17
2.6.1. Akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili çalışmalar	17
2.6.2. Nomofobi ile ilgili yapılan çalışmalar	24
3. YÖNTEM	30
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem	30
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.3.1. Kişisel bilgi formu	32
3.3.2. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği-kısa formu (ATBÖ-KF)	32
3.3.2.Nomofobi ölçeği (NMP-Q).....	33
3.4. Uygulama Süreci.....	36

3.5. Verilerin Analizi	36
4. BULGULAR.....	41
4.1. Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Bulgular	41
4.1.1. Cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	41
4.1.2. Okul türüne göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	42
4.1.3. Şarj cihazı taşıma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular....	42
4.1.4. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	43
4.1.5. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	43
4.1.6. Anne eğitim düzeyine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	44
4.1.7. Baba eğitim düzeyine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	45
4.1.8. En çok kullanılan iletişim kurma yoluna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	45
4.1.9. En sık internet kullanım amacına göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	46
4.1.10. En çok kullandıkları zaman dilimine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	47
4.1.11. En çok yapılan boş zaman aktivitesine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular	47
4.2. Nomofobi Düzeyine İlişkin Bulgular	48
4.2.1. Cinsiyete göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	49
4.2.2. Okul türüne göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	49
4.2.3. Şarj cihazı taşıma durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	50
4.2.4. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	51
4.2.5. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	52
4.2.6. Anne eğitim düzeyine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular.....	53
4.2.7. Baba eğitim düzeyine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	54
4.2.8. En çok iletişim kurma yoluna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular.....	55
4.2.9. En sık internet kullanım amacına göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	56
4.2.10. En çok kullandıkları zaman dilimine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular.	58

4.2.11. En çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular	59
4.3. Yapısal Eşitlik Modellemesine İlişkin Bulgular	60
4.3.1. Model değişkenlerine ait betimsel istatistikler	60
4.3.2. Yapısal modelle ilişkin bulgular	61
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	66
5.1. Yorum ve Tartışma	66
5.1.1. Akıllı telefon bağımlılığına ilişkin yorum ve tartışma.....	66
5.1.2. Nomofobi düzeyine ilişkin yorum ve tartışma	70
5.1.3. Yapısal eşitlik modeline ilişkin yorum ve tartışma	74
5.2. Öneriler	76
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.....	76
5.2.2. İleride yapılabilecek araştırmalara yönelik öneriler	76
KAYNAKÇA.....	78
EKLER.....	87
Ek A. Anket İzin Belgeleri	87
Ek B. Anket Formu	90
ÖZGEÇMİŞ	94

ÖZET

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI, MOBİL TELEFON YOKSUNLUĞU KORKUSU (NOMOFOBİ) VE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hacer GÖKTAŞ

**Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Veysel DEMİRER

2019, 94 sayfa

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ve nomofobi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve akıllı telefon bağımlılıkları, nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre kurgulanmıştır. Araştırmanın örnekleme seçilirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Konya ili Akşehir ilçesindeki 588 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, Nomofobi Ölçeği ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS ve AMOS programları kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ve nomofobi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinde t testi, ANOVA ve MANOVA, akıllı telefon bağımlılığı, nomofobi düzeyi ve akademik başarıları arasındaki ilişkide ise “Yapısal Eşitlik Modellemesi” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği; okul türü, şarj cihazı taşıma durumu, uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu, uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme durumu, anne-baba eğitim durumu, internet kullanım amacı, akıllı telefon kullandığı zaman dilimi, iletişim kurma yolu ve boş zaman aktivitesi değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin okul türü ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği; cinsiyet, şarj cihazı taşıma durumu, uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu, uyumadan önce yatakta

akıllı telefonla zaman geçirme durumu, baba eğitim durumu, internet kullanım amacı, akıllı telefon kullandığı zaman dilimi, iletişim kurma yolu ve boş zaman aktivitesi değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Yapısal eşitlik modellemesi sonucunda nomofobi düzeyi ve akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğu, nomofobi düzeyi ve akademik başarı arasında anlamlı ve negatif ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığı ve akademik başarı arasında da anlamlı ve negatif ilişki olduğu bulunmuştur. Yapısal eşitlik modellemesi sonucuna göre nomofobi düzeyi, akıllı telefon bağımlılığındaki varyansın %56'sını; nomofobi düzeyi ise akademik başarılarındaki varyansın %7'ini açıklamaktadır. Nomofobi düzeyi; akıllı telefon bağımlılığını yüksek düzeyde, akademik başarıyı ise düşük düzeyde yordamaktadır. Ayrıca nomofobi düzeyi, akademik başarıyı akıllı telefon bağımlılığı örtük değişkeni üzerinden yüksek düzeyde yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: lise öğrencileri, nomofobi, akıllı telefon bağımlılığı, akademik başarı, yapısal eşitlik modellemesi

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN HIGH SCHOOL STUDENTS' SMARTPHONE ADDICTION, NOMOPHOBIA AND ACADEMIC ACHIEVEMENT

Hacer GÖKTAŞ

**Master's Thesis, Süleyman Demirel University, Graduate School of Educational
Sciences, Department of Computer Education and Instructional Technologies**

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Veysel DEMİRER

2019, 94 pages

The aim of this study is to investigate the smart phone addiction and nomophobia levels of high school students in terms of various variables and to determine the relationship between smart phone addiction, nomophobia levels and academic achievements. The research was designed according to correlational survey model. The convenient sampling method was used in the study. The study was carried out with 588 students in Akşehir district of Konya province in 2017-2018 academic year. The data of the study were collected by Personal Information Form, Nomophobia Scale and Smart Phone Addiction Scale-Short Form. SPSS and AMOS programs were used for data analysis. In order to examine the smart phone addiction and nomophobia levels of high school students in terms of various variables, t-test, ANOVA, and MANOVA were used. Structural equation modeling was used in the relationship between smartphone addiction, nomophobia levels and academic achievements. As a result of the study, it was found that high school students' smart phone addiction did not show a significant difference according to the gender variable; the type of school, the status of the charger, the state of the smartphone, the status of the smartphone in the bed before going to sleep, the state of parental education, the purpose of internet use, the time zone that the smartphone uses, the way of communication and according the leisure activity variables It showed significant difference.

At the end of the study, it was determined that the nomophobia levels of high school students did not show a significant difference according to the school type and mother

education status variables; Charging status of the charger, the status of the control of the smartphone immediately after waking, the time spent on the smartphone in the bed before going to sleep, the educational status of the father, the use of the Internet, the time zone using the smart phone found the way of communication and leisure activities. As a result of structural equation modeling, there was a significant and positive relationship between nomophobia level and smart phone addiction, and there was a significant and negative relationship between nomophobia level and academic achievement. There was also a significant and negative relationship between smartphone addiction and academic achievement. According to the results of structural equation modeling, the level of nomophobia is 56% of the variance in smartphone addiction; the level of nomophobia explains 7% of the variance in academic achievement. The level of nomophobia predicts low academic success while predicting high levels of smartphone addiction. In addition, the level of nomophobia predicts academic success on the implicit variable of smartphone addiction.

Keywords: high school students, nomophobia, smartphone addiction, academic achievement, structural equation modeling

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanmasında destek ve katkılarını esirgemeyen değerli tez danıőmanım Doç. Dr. Veysel DEMİRER'e, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Mustafa KOÇ ve Doç. Dr. Muhammet DEMİRBİLEK'e teőekkürü bir borç bilirim.

Beni akademik hayata teővik eden ve her türlü desteğini esirgemeyen değerli aileme, bu süreçte bütün nazımı, sevincimi ve stresimi usanmadan çeken sevgili kız kardeőim Dudu GÖKTAŞ'a, lisans hayatımda tanıdığım ve daha sonrasında maddi, manevi desteğini esirgemeyen değerli ablam Aynur ARISOY'a ve bu süreçte yanımda olan arkadaşlarıma katkılarından dolayı teőekkürlerimi sunarım.

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ait betimsel istatistikler	31
Tablo 2. Nomofobi ölçeği maddeleri ve madde faktör yükleri.....	34
Tablo 3. En sık kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kriterleri	38
Tablo 4. ATB'ye ilişkin betimsel istatistikler.....	41
Tablo 5. Cinsiyete göre ATB'ye ilişkin bulgular	41
Tablo 6. Okul türüne göre ATB'ye ilişkin bulgular	42
Tablo 7. Şarj cihazı taşıma durumuna göre ATB'ye ilişkin bulgular	42
Tablo 8. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol durumuna göre ATB'ye ilişkin bulgular	43
Tablo 9. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre ATB'ye ilişkin bulgular	44
Tablo 10. Anne eğitim düzeyine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu	44
Tablo 11. Baba eğitim düzeyine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu.....	45
Tablo 12. En çok kullanılan iletişim kurma yoluna göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu	45
Tablo 13. En sık internet kullanım amacına göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu	46
Tablo 14. En çok kullandıkları zaman dilimine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu	47
Tablo 15. En çok yapılan boş zaman aktivitesine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu	48
Tablo 16. Nomofobi düzeyine ilişkin betimsel istatistikler	48
Tablo 17. Cinsiyet değişkenine göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular	49
Tablo 18. Okul türüne göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	50
Tablo 19. Şarj cihazı taşıma durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular	51
Tablo 20. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular	52
Tablo 21. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular	53
Tablo 22. Anne eğitim düzeyine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	54

Tablo 23. Baba eğitim düzeyine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	55
Tablo 24. En çok iletişim kurma yoluna göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	56
Tablo 25. İnternet kullanım amacına göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	57
Tablo 26. En çok kullandıkları zaman dilimine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	58
Tablo 27. En çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu	59
Tablo 28. Değişkenlere ait korelasyon katsayıları	60
Tablo 29. Yapısal modele yönelik istatistikler	64
Tablo 30. Standartlaştırılmış doğrudan, dolaylı ve toplam etki büyüklükleri	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırma kapsamında kurgulanan teorik model.....	6
Şekil 2. Önerilen yapısal modelin yol diyagramı	62
Şekil 3. İyileştirilmiş yapısal modelin yol diyagramı	63

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AMOS	Analysis of moment structures
ANOVA	Tek yönlü varyans analizi
ATB	Akıllı telefon bağımlılığı
BİT	Bilgi ve iletişim teknolojileri
BK	Basıklık Katsayısı
BU	Bilgiye ulaşamama
CY	Cihazdan yoksunluk
ÇK	Çarpıklık Katsayısı
ÇO	Çevrimiçi olamama
DFA	Doğrulamalı faktör analizi
GANNO	Genel ağırlıklı not ortalaması
Mak	Maksimum değer
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
Min	Minimum değer
İK	İletişimi kaybetme
SPSS	Statistical package for the social sciences
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
N	Gruplardaki öğrenci sayısı
f	Frekans
p	Anlamlılık değeri
sd	Serbestlik derecesi
Ss	Standart sapma
$\bar{\chi}$	Aritmetik ortalama
χ^2	Ki-kare testi
%	Yüzde
η^2	Etki büyüklüğü

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bilişim teknolojileri genel olarak; bilginin oluşturulması, toplanması, biriktirilmesi, işlenmesi, depolanması ve ağlar aracılığıyla bir yerden başka bir yere iletilmesini sağlayan araçlardır (Özen, 2014). Bu teknolojiler, bilgi toplumu çağıyla hayatımıza girmiş ve vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Özellikle cep telefonları gibi mobil cihazların çoğalması, bu mobil iletişim teknolojileri çağının hızla ilerlemesine katkı sağlamıştır (Yıldırım ve Correia, 2015). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişim, bireylerin yaşam tarzları da dâhil olmak üzere pek çok alışkanlıklarını derinden etkilemiş (Gezgin, Sumner, Aslan ve Yıldırım, 2017) ve başta akıllı telefonlar olmak üzere, tablet bilgisayarlar, notebooklar, e-kitap okuyucular, müzik çalarlar gibi daha pek çok teknolojik cihaz günlük rutinlerimiz içerisinde birer zorunluluk halini almıştır (Hoşgör, Tandoğan ve Gündüz-Hoşgör, 2017). Geline bu durumu Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) raporlarından incelemek, konunun önemini açıklayıcı olacaktır. TÜİK'in 2016 yılında Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonucuna göre; hanelerin %96,9'unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunduğu, %22,9'unda masaüstü bilgisayar, %36,4'ünde dizüstü bilgisayar, %29,6'sında ise tablet bilgisayar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca hanelerin %79,4'ü mobil genişbant bağlantısı kullanarak internete eriştikleri sonucuna ulaşılmıştır (TÜİK, 2018). Bireyleri bu teknolojik aletlerle, özellikle de akıllı telefonlarla içli dışlı hale getiren birçok neden olduğu anlaşılmaktadır.

Cep telefonu, kolay taşınabilen ve geniş kapsama alanlı kablosuz telefon sistemini kullanan teknolojik bir cihazdır. Mobil teknolojilerin gelişmesi ile cep telefonlarının sesli ve yazılı iletişim sağlamasının yanı sıra, işletim sistemi, farklı yazılım desteği, video kamera ve kablosuz ağ istemcisi gibi özellikleriyle "akıllı telefon" formunu almıştır. Akıllı telefonlar sesli ve yazılı iletişimin beraberinde internete erişimi, fotoğraf çekme ve paylaşma, radyo ve müzik dinleme, video izleme ve paylaşma, rehber düzenleme, adres ve yol bulma, alışveriş yapma, bankacılık işlemleri yapma, oyun oynama, tatil yeri rezervasyonu yapma, egzersiz programlama ve geniş kitlelere ulaşım sağlayan sosyal ağlara erişim gibi birçok olanak sağlamaktadır (Gezgin, Şahin ve Yıldırım, 2017; Karaaslan ve Budak, 2012; Kuyucu, 2017; Lee, Chang, Lin ve Cheng, 2014; Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt, 2017). Ayrıca akıllı telefonlardaki mobil uygulamalar, sosyal medya

araçları ve oyunların internet aracılığıyla cebimize girmesi akıllı telefon kullanımını da hızlı bir şekilde artırmaktadır (Zheng ve Lionel, 2010).

Toplumsal ve ekonomik gelişmelerin temelini oluşturan bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yapılan en önemli icatlardan biri olan akıllı telefon, kullanıcılarına kişisel olarak en fazla fayda sağlayan iletişim araçlarının başında gelmektedir (Çolak, Güneş ve Tekin, 2014). Mobil telefon kullanımı ilk başlarda sadece sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerde görülürken, zamanla orta ve daha düşük sosyo-ekonomik düzeydeki bireylerde de kullanımı artmıştır (Özcan ve Koçak, 2003). Özellikle de genç nüfusun yeni teknolojilere uyumu ve mobil cihazları kullanma oranı daha yaşlı olan bireylere göre daha yüksektir (Choliz, 2012; Gezgin ve Adnan, 2016; Karaaslan ve Budak, 2012). İnternetin çekim gücünün artması, kullanım alanının gelişmesi, teknolojinin günlük hayatta kullanımı ve özellikle genç bireyler üzerinde oluşturduğu etki göz önüne alındığında, çalışma hayatında bilgisayar başına mahkûm olan çağımız insanı gündelik yaşamında elde edemediği sosyalliği internet üzerinden sağlamaya başlamıştır (Aksoy, 2015). Günlük yaşantımızda akıllı telefonları olmadan evden ayrılmayan, yanında olmadığı zaman huzursuz hisseden, sosyal medyayı, çağrılarını, maillerini ve mesajlarını sık kontrol eden kişilerle karşılaşmaktayız. Türkiye’de interneti ve cep telefonunu en çok genç bireylerin kullanması, bu bireyleri akıllı telefon ve internet bağımlılığı açısından riskli grup yapmaktadır. Akıllı telefon kullanımının bu kadar yaygın olması akıllara “alışkanlık mı, yoksunluk mu, yoksa bağımlılık mı?” sorusunu getirmektedir.

Cep telefonları ve akıllı telefonların kullanımı yaygınlaşırken ve hayatı kolaylaştırırken bağımlılık veya huzursuzluk gibi olumsuz etkileri de ortaya çıkmaktadır (Adnan ve Gezgin, 2016; Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt, 2017). 2009 yılında Synovate firması tarafından 8000’den fazla katılımcıyla yapılan dünya çapında mobil telefon anketine göre, bireylerin %75’i mobil telefonlarını almadan evden ayrılmadıklarını, %36’dan fazlası, telefonu olmadan yaşayamayacağını, %42’si uyurken telefonlarını yakınlarında bıraktığını, %36’sı ise gece bir şeyler kaçırmaktan korktukları için telefonlarını kapatmak istemediğini ifade etmişlerdir. Mobil telefonunun kaybolması, unutulması veya erişilemez hale gelmesi, yukarıda sözü edilen sonuçların ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Böylece birey, yaptığı eylemlerin heyecanı yerine akıllı telefonu kaybetmenin veya akıllı telefonuna erişememenin korku ve endişesine kapılabilmektedir.

Bu noktada birey, mobil telefonuna erişememesine bağlı olarak nomofobi denilen mobil telefonundan yoksun kalma korkusunu yaşamaktadır.

Akıllı telefondan yoksunluk durumu, bağımlılık yaratan ve hoş giden bir ortamdan ayrılma durumunu ifade etmektedir. 'No mobile Phobia' kelimesinden türetilen nomofobi; cep telefonu ile sağlanan iletişimden kopmaktan aşırı korkma ve sürekli cep telefonunu kontrol etme anlamına geliyor. Yani cep telefonundan bir şekilde mahrum kalma korkusudur. Günümüzün yeni bağımlılıklarından biri olarak tanımlanabilecek bu durum, özellikle akıllı telefonların kullanımının giderek artmasından sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Ulaşma ve ulaşılabilir olma isteği akıllı telefonları vazgeçilmez yapmaktadır. Bu yüzden de telefonsuz kalmaktan, telefonla iletişim kuramamaktan ve sanal bağlantısızlıktan dolayı kişiler psikolojik gerginlik yaşayabilmektedir. Bireyler mobil telefonları yanlarında olmadığında yüksek düzeyde endişe ve rahatsızlık yaşamaktadırlar (Ling, 2005). Bu bağlamda akıllı telefonların kontrollü kullanımı son derece önemlidir. Genç nüfusun sahip oldukları akıllı telefonlarını yanlarından ayırmak istemedikleri, sürekli ellerinde taşımak istedikleri, her ortam ve zamanda telefonlarına bakmak, göz atmak gibi dikkatini yoğun bir şekilde oraya yönelttikleri ve bunu tutku haline getirdikleri görülmektedir (Gümüş ve Örgenç, 2015). Bu durum da gençlerin davranış şekilleri, iletişim biçimi, öğrenim faaliyetleri ve dikkat performanslarını da olumsuz etkilediği görülmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda teknolojik cihazların öğrencilerin psikososyal durumları ve akademik başarıları üzerindeki olumsuz etkileri göze çarpmaktadır. Akıllı telefonlar da bu teknolojik cihazların başında gelmektedir. Özellikle çevrimiçi iletişim ve sosyal ağlar aracılığıyla sosyalleşmeye imkân tanınması, zamandan ve mekândan bağımsız olması akıllı telefonların lise ve üniversite öğrencileri için önemli bir araç olmasını sağlamaktadır (Hong, Chiu ve Huang, 2012). Akıllı telefon bağımlılığı ile yapılan çalışmalara bakıldığında çalışma grubu; ergenler, genç yetişkinler, lise ve üniversite öğrencileridir. Çalışılan konu ise; öznel iyi oluş, anne-baba tutumu, benlik algısı, bağlanma biçimleri, iletişim biçimleri, öz-güven, depresyon, yalnızlık, yaşam doyumu ve sosyal anksiyete gibi daha çok duyuşsal konular araştırılmış ve akademik başarıya bazılarında ara değişken olarak yer verilmiştir (Dirik, 2016; Gümüş, 2018; Meral, 2017; Kızıltoprak, 2018; Kuyucu, 2017; Tohumcu, 2018; Toprak-Derici, 2018; Süler, 2016; Yıldırım, 2018; Yılmaz, 2015; Yücelten, 2016). Araştırma sonuçlarına bakıldığında akıllı

telefon bağımlılığı ve akademik başarı arasında negatif ve anlamlı fark çıkarken (Gümüş, 2018; Kızıltoprak, 2018; Meral, 2017; Yıldırım, 2018;), bazı çalışmalarda ise akıllı telefon bağımlılığı ve akademik başarı arasında anlamlı fark çıkmamıştır (Demir, 2018; Dirik, 2016; Süler, 2016;). Nomofobi ile yapılan çalışmalara bakıldığında çalışma grubunun genelde üniversite öğrencileri olduğu (Adnan ve Gezgin, 2016; Burucuoğlu, 2017; Erdem, Türen, Kalkın ve Deniz, 2016; Gezgin, Şumuer, Arslan ve Yıldırım, 2017; Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016; Sırakaya, 2018), birkaç tanesinde çalışan bireylerle yapıldığı (Erdem, Türen ve Kalkın, 2017; Hoşgör, Tandoğan ve Gündüz Hoşgör, 2017) ve lise grubuyla sadece bir çalışmanın olduğu tespit edilmiştir (Gezgin ve Çakır, 2016). Çalışılan konu ise; genelde nomofobi düzeyini ölçmek (Adnan ve Gezgin, 2016; Burucuoğlu, 2017;) olsa da akademik başarıyla ilgili çalışmalarda bulunmaktadır (Erdem, vd., 2016; Hoşgör, vd., 2017). Bir çalışmanın sonucuna göre nomofobinin dört alt boyutunda akademik başarı ile anlamlı fark bulunurken (Erdem, vd., 2016), başka bir araştırma da sadece çevrimiçi olamama alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur (Hoşgör, vd., 2017). Alanyazında nomofobinin akıllı telefon bağımlılığı (Yıldırım, Sumuer, Adnan ve Yıldırım, 2015) ve akademik başarı (Erdem, vd., 2016; Hoşgör, vd., 2017) ile ayrı ayrı ilişkili olabileceği vurgulanmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde nomofobi konusunda araştırmaların kısıtlı olduğu, ülkemizde bu konu ile ilgili ilk çalışmanın 2015 yılında yapıldığı, nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığı konusunun çalışılmadığı, özellikle lise grubunda nomofobi ile ilgili tek bir çalışma olması (Gezgin ve Çakır, 2016) ve akıllı telefon bağımlılığı, nomofobi ve akademik başarı değişkenlerinin birbirini etkileyebileceği alanyazın taramasında görülmesi nedeniyle bu çalışmanın bu alanda kaynak olacağı öngörülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ve nomofobi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemek ve akıllı telefon bağımlılıkları, nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri açıklayan teorik bir yapısal eşitlik modeli (Şekil 1) önermek ve uygun bir örneklemeden toplanmış veri seti üzerinde ampirik olarak test etmektir. Önerilen bu modelde, genel ağırlık not ortalaması (GANO) bağımlı değişken, akıllı telefon bağımlılığı (ATB), bilgiye ulaşamama (BU), cihazdan yoksunluk (CY), iletişimi kaybetme (İK) ve çevrimiçi olamama (ÇO) bağımsız

değişkenler olarak tanımlanıp bunlar arasındaki yapısal ilişkilerin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Çalışma kapsamında aşağıdaki sorular/hipotezler kurulmuş ve test edilmiştir. Model değişkenlerinin kavramsallaştırılması, hipotezlerin kurgulanması ve bu hipotezlerin altında yatan kuramsal ve ampirik “Kavramsal Çerçeve ve İlgili Çalışmalar” başlığı altındaki bölümlerde daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki alt araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Lise öğrencilerinin nomofobi düzeyleri;

- a. Cinsiyet
- b. Okul türü
- c. Şarj cihazı taşıma durumu
- d. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu
- e. Uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme durumu
- f. Anne-Baba eğitim durumu
- g. İnternet kullanım amacı
- h. Akıllı telefon kullandığı zaman dilimi
- i. İletişim kurma yolu
- j. Boş zaman aktivitesi

değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

2. Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları;

- a. Cinsiyet
- b. Okul türü
- c. Şarj cihazı taşıma durumu
- d. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu
- e. Uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme durumu
- f. Anne-Baba eğitim durumu
- g. İnternet kullanım amacı
- h. Akıllı telefon kullandığı zaman dilimi
- i. İletişim kurma yolu
- j. Boş zaman aktivitesi

değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

3. Nomofobi düzeyleri, akıllı telefon bağımlılıkları ve akademik başarı arasında bir ilişkinin var olup olmadığına ilişkin model doğrulanabilir mi?

H1: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Bilgiye ulaşamama (BU)”, akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H2: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Cihazdan yoksunluk (CY)”, akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H3: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Çevrimiçi olamama (ÇO)”, akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H4: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “İletişimi kaybetme (İK)”, akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

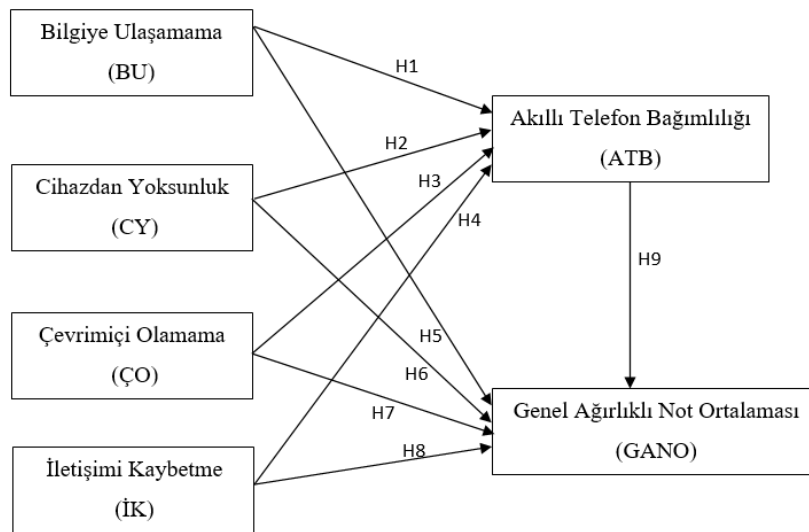
H5: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Bilgiye ulaşamama (BU)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H6: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Cihazdan yoksunluk (CY)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H7: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Çevrimiçi olamama (ÇO)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H8: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “İletişimi kaybetme (İK)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H9: Akıllı telefon bağımlılığı (ATB), akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

Şekil 1. Araştırma kapsamında kurgulanan teorik model

1.3. Araştırmanın Önemi

Teknolojinin gelişmesinin olumlu ve olumsuz etkileri vardır. İşlerimizi kolaylaştırdığı kadar zaman alıcı da olabilir. Günlük işlerimizde bir zorunluluk olarak kullandığımız teknolojik aletler zamanla bize ait bir parça olmuştur. Evden çıkarken kontrol ettiğimiz ihtiyaçlardan birisi telefonumuzdur. Onsuz dışarı çıkmayı aklımızdan bile geçirmeyiz. Durum böyle olunca telefonla geçen vakit artmaktadır. Buna yaş faktörü de eklenince farklı sıkıntılar yaşanmaktadır. Yaşamının her döneminde bireyin yerine getirmesi gerektiği farklı görevler vardır.

Lise dönemi de kimlik arayışı için kritik dönemdir. Bu dönemde öğrencilerin kimlerle vakit geçirdiği, telefonla neler yaptığı ve ne kadar zaman harcadığı oldukça önemlidir. Sanal ortamlarda sanal kimliklerle oluşturduğu kimlik statüsü onun yaşamını etkilemektedir. Telefonla geçirilen zamanın artması ihmal edilen derslerin ve farklı sorunların habercisi olabilir. Bir ortama veya gruba ait olmak ve sürekli bağlı kalarak ulaşılır olmak yeni bağımlılıkları ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde ülkemizde nomofobi konusunda yapılan çalışma sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek düzeydedir.

Yeni bir kavram olan ama etkisinin fazla olduğu bu kavram önem arz etmektedir. Özellikle lise grubu öğrencileri zamanı planlayamadıkları için akademik başarıları olumsuz etkilenmekte ve sürekli ellerinde telefonla dolaşan kişiler haline dönüşmektedir. İlgili literatür incelendiğinde hem yerli hem de yabancı alanyazında nomofobi, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi birlikte inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışma lise gurubu için gerek nomofobi düzeyleri gerek akıllı telefon bağımlılıkları gerekse akademik başarıları açısından kaynak olacağı öngörülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Bu çalışmada, örnekleme yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlarda samimi olduğu ve verdikleri cevapların gerçek görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.
- Veri toplama aracına ayrılan sürenin yeterli ve ortamın uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2017-2018 öğretim yılında Konya ili Akşehir ilçesinde öğrenim gören ve örnekleme oluşturan lise öğrencileriyle sınırlıdır.
- Bu çalışmadan elde edilen veriler, katılımcıların Nomofobi Ölçeği 'ne, Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formuna ve Kişisel Bilgi Formuna vermiş oldukları yanıtlarla sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Akıllı Telefon

Cep telefonunun icadı Bell laboratuvarlarında 1946 yılında mobil iletişimin temel taşı olan hücreli ağ sisteminin patentiyle gerçekleşmiştir (Ege, 2013). İlk mobil telefon ise 1973 senesinde Martin Cooper tarafından yapılmıştır. İlk olarak büyük ve ağır olan cep telefonları, zaman geçtikçe birçok büyük marka tarafından farklı şekillerde üretilmeye devam etmiştir (Yücelten, 2016). İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelere bağlı olarak sistem ve bilgiye ulaşmak kolay ve mümkün hale gelmiştir. 1900'lü yıllarda insan hayatına giren mobilite (hareketlilik) kavramı, iletişim alanında önemli sonuçlar doğurmuştur. Mobil telefonlara paralel olarak iletişim altyapılarının gelişmesi yeni nesil kablosuz iletişim teknolojilerinin yaygın kullanılması sonucunda mobil iletişim olanakları da gelişmiş ve yaygınlaşmıştır (Kayabaş, 2013). İlk zamanlar da iletişim kolaylığı, mobil olma, iletişimi her an mümkün kılabilme gibi özellikleri ile ön plana çıkan cep telefonu, günümüzde birçok farklı özelliği barındıran akıllı telefona çevrilmiştir (Karaarslan ve Budak, 2012).

Akıllı telefon; mobil telefonun sağladığı özelliklere ek olarak kişiselleştirilmeye uygun bilgisayar özelliklerinin eklenerek tasarlanan donanımlı ve gelişmiş bir iletişim cihazıdır (Süler, 2016). Bir bilgisayar sistemi gibi çalışan akıllı telefonlar, ileri teknolojilerle çok görevli çalışmayı destekleyen ve başkalarıyla bağlantıda kalmayı kolaylaştıran cihaz olarak tanımlanabilir (Anshari ve diğerleri, 2016). Akıllı telefonlar, telefon görüşmeleri yapılabilmesi yanında SMS, GPS, Wi-Fi, 4,5G, Bluetooth gibi gelişmiş bağlantı seçenekleri; internet bağlantısı, uygulamaların yüklenebileceği bir uygulama marketi, üzerinde uygulama geliştirilebilen bir mobil işletim sistemi, dokunmatik ekran, dahili ya da arttırılabilir hafıza, navigasyon, görüntü ve ses kaydı gibi birçok özelliğe sahip olabilmektedir.

Akıllı telefon kullanımını arttıran en önemli konu, internetin yaygınlığı ve bu cihazların internete kolay erişim sağlamasıdır. Demirci, Orhan, Demirdaş, Akpınar ve Sert (2014), akıllı telefon bağımlılığı ve internetin aşırı kullanımı gibi durumlarda kişinin günlük yaşamının etkilendiğini savunmaktadır. Genel olarak internet ve akıllı telefon bağımlılığı birbirine benzer özellikler gösterse de akıllı telefon kullanımının bilgisayar ile internet

kullanımından daha yaygın olduğunu göstermektedir. Günümüzde teknolojik gelişmeler ışığında bilgisayar, internet, cep telefonu ve son olarak da akıllı telefonların günlük yaşamın vazgeçilmez parçası durumuna geldiği görünmektedir. İnternetin sadece bilgisayar ile değil akıllı telefon ile istenilen her an ve her yerde kullanılabilmesi, kolayca ve kısa sürede istenilen işlemlerin yapılabilmesi, tüketicileri akıllı telefon kullanımına çeken özellikler arasındadır.

Mobil cihazlar arasında akıllı telefonlar artık bir bilgisayardan farksız bir hale gelmiştir (Ada ve Tatlı, 2013). Kullanım alanının genişlemesiyle akıllı telefonlar günlük yaşamda zorunlu bir araç olarak görülmeye başlanmıştır (Gezgin ve Çakır, 2016; Kuyucu, 2017; Jena, 2015; Şar ve Işıklar, 2012). Özellikle gençler arasında, akıllı telefonların popüler ve yaygın kullanıldığı bilinmektedir. Bu durumun en önemli nedenlerinden birisi, günümüz gençlerinin teknolojik açıdan zengin bir zamanda doğmalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan daha yaşlı bireylere göre gençler akıllı telefonları daha çok kullanmaktadır (Aktaş ve Yılmaz, 2017). Gençler e-posta gönderip-almak, sosyalleşmek, ödev-sunum hazırlamak, fotoğraf çekmek-paylaşmak, ders notu almak, müzik dinlemek, internette gezinmek, araştırma yapmak ve hızlı, kolay bir şekilde bilgiye ulaşmak için sıklıkla akıllı telefonlarını kullanmaktadır (Çakmak ve Yalçın, 2013; Gezgin ve Çakır, 2016).

Gelişen ve değişen dünyada teknolojik ilerlemeler ile birlikte neredeyse tüm insanlığı etkisi altına alan akıllı telefonlar yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Gün geçtikçe akıllı telefonların etkisi altına giren kişi sayısı artmaktadır. Türkiye verilerine bakacak olursak, 2016 yılında hanelerin %96,9'unun cep telefonu veya akıllı telefon kullandığını görülmektedir (TÜİK, 2016). Akıllı telefonların bu kadar popüler bir iletişim aracı olmasının ve kullanıcılarına kolaylık sağlamanın yanında oldukça fazla ve kontrolsüz kullanım ile birlikte bireyleri negatif olarak da etkileyebilmektedir. Bu sebeple ruh sağlığı bozukluklarından bağımlılık ile ilgili endişelerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Emad ve Haddad, 2015).

2.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı

Bağımlılık denildiğinde ilk olarak vücuda yabancı madde alınma isteğine engel olamama durumu akla gelmektedir. Türk Dil Kurumuna göre bağımlılık “Bağlı olma durumu;

başka bir şeyin istemine, gücüne veya yardımına bağlı olan” anlamına gelmektedir (TDK, 2017). Bağımlılık bireyin yaptığı davranıştan haz alması, davranışın olumsuz etkilerini göz ardı ederek bu davranışı sergilemeye devam etmesi ve davranışın tekrarı için artan bir istek duyulması olarak tanımlanabilir (Ünal, 2015).

Bağımlılık, alkol ve uyuşturucu gibi belli bir maddeye biyolojik yönden bağlanma ve merkezi sinir sisteminde bir karşılık bulma şeklinde de tanımlanmaktadır (Tohumcu, 2018). Kafein, sigara, esrar, uyuşturucu, alkol gibi maddelere karşı istek içinde olma durumuna fiziksel ya da biyolojik bağımlılık olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik ya da davranışsal bağımlılık ise, bağımlısı olduğu etkinlikten haz alma ve etkinliği sürdürme isteği yaşamını olumsuz yönde etkilemesi olarak tanımlanmaktadır (Süler, 2016). Örneğin, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı davranışsal bağımlılık olarak kabul edilmektedir. Bunlardan akıllı telefon bağımlılığı, madde olmadan ancak kullanılmadığında psikolojik olarak olumsuz bir durum meydana getiren bir bağımlılık türüdür. Lin ve arkadaşları (2014), akıllı telefon bağımlılığını, teknolojik bağımlılıkların bir türü olarak ele almış, teknolojik bağımlılık kavramını ise, insan-makine etkileşimini içeren ve doğada kimyasal olmayan bağımlılık olarak ifade etmiştir. Akıllı telefon bağımlılığı alan yazında akıllı telefonun aşırı kullanımı olarak da geçmektedir.

Bağımlılık, insanda heyecan oluşturulan her şeydir. Akıllı telefonlar da bireylerde heyecan oluşturduğu ölçüde bağımlılığa neden olmaktadır. Davranışçı yaklaşıma göre bir davranış sonucunda doyuma ulaşıyorsa ya da olumsuz bir durumdan bir davranış yolu ile çıkılabiliyorsa, ileride de bireyler bu davranışı yaparak doyuma ulaşma ya da olumsuzluktan kurtulmayı seçebilmektedir. Dolayısıyla akıllı telefonlar da bağımlılık yapıcı bir unsur olmaktadır (Ünal, 2015). Akıllı telefon bağımlılığı; bireyin diğer bağımlılık türlerinde olduğu gibi akıllı telefonu kontrolsüz biçimde kullanması, bu yüzden günlük aktivitelerini ihmal etmesi ve sürekli akıllı telefonunu kontrol etmesidir (Dirik, 2016).

Yakın geçmişte internet bağımlılığı kavramı ön plandayken, şimdilerde bu kavramın yerini akıllı telefon bağımlılığı almıştır (Kwon, Kim, Cho ve Yang, 2013). Bu yaygın kullanım, internet bağımlısı olan, oyun bağımlısı olan ve telefon bağımlısı olan kişilerin bağımlılıklarını pekiştirirken, bağımlı olmayanların da bağımlı olmalarına neden

olabilmektedir (Demirci vd., 2014). Akıllı telefon bağımlısı olan kişiler, sürekli telefonlarını kontrol etmektedir ve telefon kullanım süreleri gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum kullanıcılarda maddi ve manevi kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Akıllı telefon kullanma isteği gittikçe artabilmektedir. Kişilerin akıllı telefon kullanımı engellendiğinde ise bu durumdan rahatsız olmakta ve duygusal bir rahatsızlık hissetmektedirler. Ayrıca akıllı telefonları yanında olmadığı zamanlarda sıkıntı yaşamaktadırlar (Choliz, 2010).

Altundağ ve Bulut (2017) yaptıkları çalışmada kadınların daha fazla problemlili akıllı telefon kullanımına sahip olduğunu ve bu durumun özellikle Whatsapp, Instagram gibi sosyal medya kullanımlarından kaynaklandığını belirtmektedir. Bu durumu, uygulamaların sahip olduğu anlık mesajlaşma ve grup oluşturma gibi özellikleri göz önüne alarak doğrudan iletişim kurma noktasında kadınların erkeklere kıyasla daha fazla tercih etmeleri ile açıklamaktadır. Çakır ve Oğuz (2017) tarafından 540 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada benzer şekilde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre akıllı telefon bağımlılığının daha fazla olduğu görülmüştür. Bununla birlikte alanyazında akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Kwon vd., 2013; Noyan, Darçın, Nurmedov, Yılmaz ve Dilbaz 2015; Yılmaz, Çınar ve Özyazıcıoğlu, 2017; Şar, 2013). Şar (2013) tarafından yapılan çalışmada ise erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre daha fazla problemlili mobil telefon kullandıkları görülmüştür.

Alanyazında akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefonların taşınabilir ve kolay bağlantı kurulabilir olması nedeniyle daha tehlikeli olduğu ifade edilmektedir (Demirci vd., 2014). Akıllı telefon bağımlılığını belirlemek için belirli ölçütler bulunmamaktadır. Genel olarak akıllı telefon bağımlılığı, günlük hayatı olumsuz etkileyecek boyutta aşırı kullanım olarak tanımlanmaktadır (Demirci vd., 2014). Bu durumun ele alındığı bir çalışmada da akıllı telefon bağımlılığı olan bireylerde başlangıçta akıllı telefondan uzak kalma korkusu (nomofobi), saplantılı şekilde akıllı telefonu kontrol etme ve kaybetme endişesi yaşama” gibi nomofobik davranışların ortaya çıkabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım, vd., 2015).

2.3. Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi)

Mobil telefon kullanımının giderek yaygınlaşması, bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırırken aynı zamanda birçok sosyal ve psikolojik soruna da neden olmaktadır. Akıllı telefonlarda internet erişiminin olması, sosyal medya uygulamalarını ve birçok uygulamayı desteklemesi, anında iletişime geçme imkânı tanınması bireylerin akıllı telefonlarla daha fazla vakit harcamalarına ve bu cihazlara erişemediğinde endişe duymalarına sebep olmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015; Yıldırım vd. 2016). Son zamanlarda etkisini hissettirmeye başlayan Nomofobi, bireyin mobil cihazına (akıllı telefon, tablet, cep bilgisayarı vb.) ulaşamama ya da mobil cihazı üzerinden iletişim kuramamaya ilişkin yaşadığı istemsiz korku olarak tanımlanmaktadır (Gezgin ve Çakır, 2016; Gezgin vd., 2017; King ve diğerleri 2013; Sırakaya, 2018; Yıldırım ve Correia, 2015). Nomofobi, yersiz korkular ve bu korkuların sebep olduğu olumsuz fiziksel ve zihinsel durumlarla ilişkilidir (Erdem vd., 2016; Jena, 2015). Akıllı telefonların sağladığı her an ulaşılabilir ve ulaşılabilir olma durumu, mobil cihazlar üzerinden sağlanan iletişimden kopma korkusu olarak tanımlanabilecek nomofobinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Nomofobi, İngilizce nomophobia (NO Mobile PHOBIA) kelimesinden gelmekte ve klinik psikolojide bireyin mobil cihazına erişemediğinde veya mobil cihaz üzerinde iletişim kuramadığında yaşadığı istemsiz korku olarak tanımlanmaktadır (King vd., 2013; Yıldırım ve Correia, 2015). Nomofobi bireylerde telefonunu unuttuğunda, kapsama alanı dışında kaldığında veya telefonunun şarjının bittiği durumlarda bireyin hayatının akışını olumsuz etkilemektedir (Adnan ve Gezgin, 2016; Gezgin ve Çakır, 2016; Jena, 2015; Pavithra ve Madhukumar, 2015; Yıldırım vd., 2016). Birey, kaygı düzeyi arttıkça günlük işlerine odaklanma sorun yaşamakta ve gece boyunca telefonunu açık tutup sıklıkla kontrol ettiği için uyku problemi yaşayabilmektedir (Rosen vd., 2016). Kaplan-Akıllı ve Gezgin (2016) nomofobik bireylerin özelliklerini; gün içerisinde çok sık akıllı telefonlarını kontrol etmek, yanında şarj cihazı taşımak, akıllı telefonu 24 saat açık tutmak, gece uyumadan önce ve sabah uyanınca akıllı telefonuyla vakit geçirmek şeklinde ifade etmiştir.

Nomofobi terimi ilk olarak 2008 yılında İngiltere’de Posta İdaresi’nce yaptırılan bir araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılanların %53’ünün mobil

telefonlarını kaybettiklerinde, bataryaları bittiğinde veya kapsama alanı dışında olduklarında kendilerini huzursuz hissettikleri, erkeklerin kadınlara göre daha fazla bu endişeyi yaşadıkları ve katılanların %9'unun ise; mobil telefon kapalı olduğunda, kendilerini stresli hissettikleri belirtmiştir (Bahi ve Deluliis, 2015). İngiltere'de 2012 yılında yapılan başka bir araştırma sonucundaysa akıllı telefon yoksunluk korkusu yaşayanların oranı %53'den %66'ya yükselmiştir. Ayrıca, 2008'deki çalışmanın tersine, kadınların akıllı telefona ulaşamadıklarında erkeklere göre daha fazla stresli oldukları ve en yüksek nomofobi oranının %77'yle 18-24 yaş grubunda olduğu belirtilmiştir (SecurEnvoy, 2012).

Türkiye'de nomofobi ile ilgili yapılan ilk çalışma ise Yıldırım ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmış ve üniversite öğrencileri arasındaki nomofobi skorları ölçmüştür. 537 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışma Yıldırım ve Corra (2015) tarafından geliştirilen nomofobi ölçeği Türkçe 'ye uyarlanarak kullanılmıştır. Sonuç olarak, genç yetişkinlerin %42,6'sında nomofobi rahatsızlığı bulunduğu ve en büyük korkularının iletişim kuramamak ve bilgiye erişememek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada kadınların erkeklere göre daha fazla nomofobik davranışlar sergilediği, yaşın ve akıllı telefon kullanma sürelerinin nomofobi üzerinde herhangi bir anlamlı etkiye sahip olmadığı gözlenmiştir. Jena'nın (2015) Hindistan'da 310 lisansüstü öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada ise akıllı telefon bağımlılığının ile nomofobi arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Randler vd. (2016) nomofobiye bağlı olarak akıllı telefon bağımlılığı olan kişilerde boyun, omurga, ön kol yaralanmalarının yanı sıra depresyon da dâhil olmak üzere psikolojik ve fizyolojik bozukluklar görülebileceğinin altını çizmiştir. Buna göre, nomofobi ile akıllı telefon bağımlılığı birbirini etkileyen bir yapıdadır. Bu nedenle bu çalışmadaki modelde yer alan aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H1: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından "Bilgiye ulaşamama (BU)", akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H2: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından "Cihazdan yoksunluk (CY)", akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H3: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından "Çevrimiçi olamama (ÇO)", akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

H4: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından "İletişimi kaybetme (İK)", akıllı telefon bağımlılığını (ATB) pozitif yönde etkiler.

Son yıllarda akıllı telefon bağımlılığı (Kızıltoprak, 2018; Kuyucu, 2017; Yılmaz, 2015), problemlili mobil telefon kullanımı (Deniz, 2014; Doğan ve Tosun, 2016) ve yeni tartışılmaya başlanan Nomofobi (Gezgin ve akır, 2016; Sırakaya, 2018; Yıldırım ve Correia, 2015) ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Yeni bir kavram olmasına rağmen, özellikle son yıllarda araştırmacıların (Adnan ve Gezgin, 2016; Bragazzi ve Del Puente, 2014; Erdem vd., 2016; Erdem, vd., 2017; Gezgin ve akır, 2016; Gezgin vd., 2017; Kaur, Sharma ve Manu, 2015; Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016; Yıldırım vd., 2016;) zerinde yoğun olarak çalıştığı bir konu olarak dikkati çekmektedir.

2.4. Nomofobi ile Akademik Başarı İlişkisi

Gençlerin yeni teknolojilere adaptasyon süreci diğer yaştakilere göre daha hızlı olduğundan (Karaaslan ve Budak, 2012), mobil cihaz kullanımının gençler arasında daha yaygın olduğu söylenebilir (Cheever, Rosen, Carrier ve Chavez, 2014; Cholz, 2012). Mobil teknolojileri oldukça yakından takip etme eğiliminde olan genç bireyler, nomofobinin etkisinde daha çok kalmaktadırlar (Gezgin vd., 2017). Bu durumda, öğrenme süreçlerinde motivasyon kaybı ve uyku düzensizlikleri yaşamalarına sebep olup, akademik anlamdaki başarılarını düşürmektedir (Erdem, Kalkın, Tren ve Deniz, 2016). Nomofobi bireylerin akademik başarılarında, beden ve ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır (Prasad ve diğerleri 2017; Tavolacci, Meyrıgnac, Richard, Dechelotte, Ladner, 2015). Yen ve arkadaşlarının (2009) Tayvan'da lise öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda; akıllı telefonu ile çok fazla zaman geçiren öğrencilerin arkadaşlarıyla ve aileleriyle zayıf ilişki kurduklarını ve düşük akademik performansla sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Foste ve Jacobsen 'nin (2011) niversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda ise öğrencilerin üçte ikisinin; ders çalışırken sosyal ağlara girdiklerini, video izleyerek ve oyun oynayarak zamanlarını yanlış kullandıkları görülmüştür. Tavolacci ve diğerlerinin (2015) Fransa'da 760 niversite ğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; öğrencilerin üçte biri, akıllı telefon ile bağlantısını kaybetme korkusu yaşamakta ve bu durum akademik performanslarında, ruh ve genel sağlık durumlarında kötüleşmeye neden olmaktadır. Erdem ve arkadaşları (2016) tarafından 312 niversite ğrencisi üzerinde yapılmış olan çalışmada nomofobi lği alt boyutlarından tümünün (evrimii Olamama, İletişimi Kaybetme, Cihazdan Yoksunluk ve Bilgiye Ulaşamama) ğrencilerin akademik başarısı üzerinde negatif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu saptamıştır. Başka bir

çalışmada ise nomofobi ölçeği alt boyutlarından sadece “Çevrimiçi Olamama” faktörünün GANO üzerinde negatif anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Hoşgör vd., 2017). Buna göre, akademik başarı ile nomofobi birbirini etkileyen bir yapıdadır. Bu nedenle modelde yer alan aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H5: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Bilgiye ulaşamama (BU)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H6: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Cihazdan yoksunluk (CY)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H7: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “Çevrimiçi olamama (ÇO)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

H8: Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından “İletişimi kaybetme (İK)”, akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

2.5. Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Akademik Başarı İlişkisi

Akıllı telefon bağımlılığının akademik başarı üzerinde olumsuz etkileri olduğu birçok araştırma ile tespit edilmiştir. Gümüş ve Örgen (2015) yaptığı çalışmada gençlerin okul ödevleri gibi akademik alanın dışında günde en az 3-5 saat başka şeyler için akıllı telefonlarıyla zaman harcadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca ders çalışırken akıllı telefonların öğrencilerin yanında olmasının onların dikkatini dağıttığı, zamanlarını verimli değerlendiremedikleri ve bunun sonucunda okul başarılarının düştüğü yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Gümüş ve Örgen, 2015; Robert, Yaya ve Manolis 2014; Sánchez-Martínez ve Otero, 2009). Robert ve diğerlerinin (2014) yaptığı çalışmada akıllı telefon bağımlılığının sınıf aktivitelerini en aza indirdiği, bunun sonucunda da okul başarısının giderek düşmesine sebep olduğu görülmüştür. Sánchez-Martínez ve Otero’ nun (2009) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin okula yanında telefon getirmesinin yasak olmasına rağmen getirdiği, ders veya ödev sırasında sosyal medya ve mesajları sık kontrol ettikleri için aşırı telefon kullanımı ile okul başarısızlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak kişilerin ders ortamında dikkatlerinin akıllı telefonlarında olması dersi dinleyememelerine sebep olmakta, diğer öğrencilerin öğrenmelerini ve öğretmenin eğitim ve öğretim faaliyetini bozarak amacından saptırmaktadır (Gümüş ve Örgen, 2015). Gupta, Garg ve Arora (2016) tarafından tıp öğrencileriyle yapılan çalışmada, akıllı telefonlar ile çok fazla zaman geçirme

durumunun, öğrencilerin psikolojikleri, uyku düzenleri ve akademik performansları üzerinde olumsuz etkilere sebep olduğu tespit edilmiştir. Thomas (2016) tarafından 243 öğrenci üzerinde yapılmış olan çalışmada telefon bağımlılığı ile akademik stres arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, akademik başarı ile akıllı telefon bağımlılığı birbirini etkileyen bir yapıdadır. Bu nedenle modelde yer alan aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H9: Akıllı telefon bağımlılığı (ATB), akademik başarıyı (GANO) negatif yönde etkiler.

2.6. İlgili Çalışmalar

2.6.1. Akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili çalışmalar

Hamutoğlu, Gezgin, Samur ve Yıldırım (2018) çalışmasında; üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerini cinsiyet, mobil oyun oynama ve akademik başarı düzeyi açısından incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken, mobil oyun oynayan ve mobil oyun oynama süresi yüksek olan üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca akademik başarı düzeyi açısından başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin, başarı düzeyi daha yüksek olan öğrencilere göre akıllı telefon bağımlılık riskinin yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak, araştırmada öğrencilerin akıllı telefonu çoğunlukla gece yatmadan önce yatakta sosyal ağ sitelerinde zaman geçirmek, arama yapmak, internet üzerinden iletişime geçmek, mesajlaşmak, müzik dinlemek ve video izlemek amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir.

Gümüş'ün (2018) çalışmasında; Tıp Fakültesi öğrencisi gençlerde akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi ve aynı zamanda gençlerin depresyon düzeylerinin de değerlendirilerek bunun akıllı telefon bağımlılığıyla ilişkisine bakılması amaçlanmıştır. Çalışmanın evreni yüzüncü yıl üniversitesi tıp fakültesinde okuyan 853 öğrenci oluşturmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği kısa formu ve beck depresyon ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak akıllı telefon bağımlılığı ve beck depresyon ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Toprak Derici'nin (2018) çalışmasında; evli çiftlerde Facebook ve akıllı telefon bağımlılığının çatışma çözüm stillerini ve evlilik uyumunu nasıl etkilediği ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma İzmir ilinde yaşayan en az 1 yıllık evli, Facebook kullanan ve akıllı telefona sahip olan 200 katılımcıdan oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında katılımcılara, kişisel bilgi formu, Bergen Facebook kullanım bozukluğu ölçeği kısa formu, akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin kısa formu, çatışma çözüm stilleri ölçeği ve evlilikte uyum ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak evli çiftlerin Facebook ve akıllı telefon bağımlısı olması kullandıkları çatışma çözüm stillerini ve evlilik uyumlarını etkilememektedir. Facebook bağımlılığı yüksek olan kişilerin akıllı telefon bağımlılığı da yüksektir. Evlilik uyumu yüksek bireyler olumlu çatışma çözüm stilini daha çok, olumsuz çatışma çözüm stilini ise daha az kullanmaktadır.

Sarıççek (2018) yaptığı çalışmada akıllı telefon bağımlılığının bağlanma biçimleriyle ilişkisini araştırmıştır. 302 yetişkin katılımcıyla gerçekleştirilen araştırmada akıllı telefon kullanım sıklığı ile kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri arasında istatistiksel yönden, pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmuştur.

Aktaş ve Yılmaz'ın (2017) çalışmasında; üniversite öğrencilerinin akıllı telefonu, daha çok internette gezinmek, sosyal ağ hizmetlerini kullanmak ve müzik dinlemek amaçlı kullanırken, oyun oynamak ve e-kitap okumak için daha az kullandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucuna göre akıllı telefon bağımlılığı faktörleri ile yalnızlık ve utangaçlık değişkenleri arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çakır ve Oğuz (2017) çalışmalarında lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 öğretim yılında Ankara'da bulunan kamu ve özel liselerden 540 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama araçları Demirci vd. (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği ile Yıldız ve Duy (2014) tarafından uyarlaması yapılan UCLA Yalnızlık Ölçeği-Kısa formu kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ve yalnızlık düzeyleri orta düzeydedir. Akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Durak ve Seferoğlu (2017) alışmasında; ortaokul 5. ve 6.sınıf ğrencilerinin akıllı telefon kullanım durumlarını ve bağımlılık dđzelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda “akıllı telefonla sosyal medya ortamlarına erişim/kontrol etme sıklığı” değişkeninin bağımlılık gösteren ve göstermeyen öğrencileri en iyi sınıflandıran değişken olduğu saptanmıştır. Çalışmanın en temel sonucu kadın ve erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık dđzelerinde belirgin bir fark olduğudur.

Kuyucu (2017) alışmasında; üniversite ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık dđzelerini belirlemiştir. Çalışmaya İstanbul da yaşayan 620 üniversite ğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre katılımcıların cinsiyetleri, yaşları ve cep telefonu kullanım özellikleri ile bağımlılık dđzeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Ancak bağımlılık leğinin alt faktörlerine yönelik analizlerde pozitif beklentiler alt boyutuna yönelik görüşlerde 21-23 yaş grubundakilerin 27 yaş ve üzerindekiilere göre daha fazla cep telefonlarına olumlu anlam yükledikleri görülmüştür.

Minaz ve etinkaya-Bozkurt (2017) alışmasında; üniversite ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık dđzeleri ve kullanım amaçlarını farklı değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma Burdur’un Bucak ilçesinde bulunan bir yüksekokul ile iki meslek yüksekokulunda yürütülmüştür. 385 öğrenciden bilgi toplanmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, eğitim ve yaş ile öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık dđzeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca, üniversite ğrencilerinin akıllı telefonu en çok sosyal iletişim ağlarına erişim için kullandığı, günlük ortalama kullanım süresinin 4 saat ve üzeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın, Demirel, Demirel ve olakoğlu (2017) alışmasında; beden eğitimi ve spor yüksekokulu ğrencilerinin boş zamanın anlamı ile akıllı telefon bağımlılıklarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler işığında incelemiştir. 183 beden eğitimi ve spor yüksekokulu ğrencisi çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın rneklemini, Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre; yaş, refah düzeyi ve sınıf değişkenlerinin boş zamanın anlamını etkileyen

faktörler olduğu ve boş zamanın anlamı ile akıllı telefon kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Meral'in (2017) çalışmasında; ortaöğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma toplamda 630 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, akıllı telefon bağımlılığı ölçeği, UCLA yalnızlık ölçeği ve yaşam doyumu ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak ortaöğretim öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, kayıtlı olduğu lise türü ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği; akademik başarı, akıllı telefon kullanım süresi ve akıllı telefon kullanım amacına göre ise anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Akademik yönden başarılı olan öğrencilerin akademik yönden düşük olan öğrencilere göre akıllı telefon bağımlılığı puan düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Akıllı telefon ile daha fazla vakit geçiren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı puanları, akıllı telefon ile daha az vakit geçiren öğrencilere göre daha yüksek çıktığı ve farkın anlamlı olduğu saptanmıştır. Akıllı telefonu mesajlaşma, oyun oynama ve sosyal medya amaçlı kullanan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı puanları konuşma amaçlı kullanan öğrencilere göre anlamlı olarak farklılaştığı ve fazla çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yalnızlık ve yaşam doyumu puanlarının ortaöğretim öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı puanlarını yordadığı ve yaşam doyumu ölçeği puanlarının yordama gücünün negatif yönde ve daha yüksek olduğu, yalnızlık puanlarının yordama gücünün ise pozitif yönde olduğu tespit edilmiştir.

Dirik (2016) çalışmasında; ergenlerde özgüven düzeyinin akıllı telefon bağımlılığıyla olan ilişkisini araştırmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul'da öğrenim gören yaşları 13 ile 18 arasında değişen 200 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; ergenlerin özgüven ve akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, ergenlerin özgüven düzeyleri üzerinde cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve fiziki algı faktörlerinin etkili olduğu, ebeveyn tutumlarının ergenlerin özgüven düzeyleri üzerinde etkili bir faktör olmadığı, akademik başarı algısı ile akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Doğan ve Tosun (2016) yaptıkları araştırmada, lise düzeyindeki öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri ve sosyal ağ siteleri kullanımları ile problemlili akıllı telefon kullanımları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya Muğla'da çeşitli Anadolu Liselerinde öğrenim görmekte olan 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencilerinden toplam 344 öğrenci katılmıştır. Araştırma bulgularına göre lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ve problemlili akıllı telefon kullanımında cinsiyetler arasında farklılığa rastlanmıştır. Sosyal kaygı düzeyleri ile sosyal ağ siteleri kullanımı ve problemlili akıllı telefon kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri arttıkça sosyal ağ kullanımlarının da arttığı, aynı şekilde sosyal kaygı düzeyleri arttıkça problemlili akıllı telefon kullanım düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Süler (2016) çalışmasında; üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının mutluluk düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığını tespit etmek ve bazı demografik değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; 2014-2015 eğitim öğretim yılı Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'ndeki 279 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada cinsiyeti, sınıf düzeyi, akademik ortalama ve gelir düzeyleri hakkında bilgi toplamak amacıyla demografik bilgi formu, akıllı telefon bağımlılık düzeyini belirlemek amacıyla akıllı telefon bağımlılığı ölçeği, mutluluk düzeylerinin ne derecede olduğunu belirlemek amacıyla öznel mutluluk ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak akıllı telefon bağımlılığı ile öznel mutluluk arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulunmuştur. Bu araştırmada öznel mutluluk ve akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet, gelir düzeyi, sınıf düzeyi ve akademik ortalama gibi demografik değişkenlere bakıldığında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Yücelten'in (2016) internet bağımlılığı ile akıllı telefon bağımlılığının bağlanma stilleriyle ilişkisini incelediği araştırmada, 100 üniversite öğrencisine akıllı telefon bağımlılığı ölçeği, internet bağımlılığı ölçeği ve ilişki ölçekleri anketi uygulanmıştır. Sonuçlara göre, internet bağımlılığı ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Akıllı telefon bağımlılığı ile bağlanma stilleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Akıllı telefon bağımlılığına sahip üniversite öğrencilerinin genellikle korkulu ve kayıtsız bağlanma stillerine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral (2015) yaptıkları araştırmada, teknolojik cihazların ve bu cihazların kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine muhtemel etkilerini incelemeyi hedeflemişlerdir. Araştırma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenim gören 39 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, akıllı telefon kullanımının, dizüstü veya masaüstü bilgisayar sahipliğinin, televizyon izleme süresinin, müzik dinleme süresi ve yönteminin ve günlük atılan kısa mesaj (SMS) sayısının okul başarısı ile ilişkisi olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, bağlanma yöntemi ve bulunma nedeni ne olursa olsun internette bulunma süresinin okul başarısını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Uzun süreli ve özellikle bilgisayar ile oyun oynamanın okul başarısını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, cep telefonu ile konuşma süresinin okul başarısını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Akıllı telefon kullanımının Türkiye’de giderek artması ve kontrolsüz kullanımının bireylere olumsuz etki etmesi sebebiyle bu alandaki ölçeklerin Türkçeye uyarlanması gerektiği düşünülmüştür. Bu sebeple Kwon vd. (2013) akıllı telefon bağımlılığını ölçmek amacıyla oluşturdukları ölçeğin Türkçe uyarlaması yapılmıştır ve geçerli ve güvenilir olduğu 367 üniversite öğrencinin çalışmaya katılımıyla bulunmuştur (Noyan vd., 2015).

Uğur ve Koç (2015) yaptıkları araştırma çerçevesinde, üniversite derslikleri içerisinde cep telefonu kullanım yoğunluğu ve huyunun incelenmesini hedeflemişlerdir. Araştırma çalışması Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi öğrencileri arasından 300 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Ders esnasında mesajlaşmanın konu edinildiği çalışmada öğrencilerden kendilerinin ve sınıf arkadaşlarının kullanımına ilişkin bilgi toplanmıştır. Sonuç olarak ders sırasında akıllı telefonların en çok kullanılma nedenlerinin ders ile alakası olmayan bireysel nedenler olduğu tespit edilirken; küçük bir öğrenci grubu ders ile alakalı verilere ulaşmak ya da tahtaya yazılmış olan ders notlarının fotoğrafını çekmek ve hesap makinesi kullanımı ile dersteki mevcut öğrenme verimini maksimum düzeye çıkarmak amacıyla da cep telefonlarından faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı ders sırasında telefon kullanarak arkadaşlarına rahatsızlık verdiklerini kabul etmiş ve gereken önlemler alınmaz ise bu davranışlarını sürdürme amacıyla olduklarını açık bir şekilde belirtmişlerdir.

Ünal (2015) araştırması kapsamında, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin akıllı telefonlara olan bağımlılıklarının seviyesi

ile sosyodemografik değişkenler, internete bağlanma, sosyal paylaşım sitesi kullanımı ve başka bağımlılık yapan maddeler arasında bulunan ilişkiyi tespit etmeyi hedeflemiştir. Araştırma çalışması 207 kadın öğrenci ve 159 erkek öğrenci olarak toplam 366 üniversite öğrencisi ile sürdürülmüştür. Araştırma çerçevesinde akıllı telefonlara bağımlılık ölçeği seviyeleri bütün öğrenciler için 80.96, kadın öğrenciler için 81.55 ve erkek öğrenciler için 80.18 rakamlarında çıkmıştır. Sahip oldukları cep telefonlarını internet ortamında gezinmek, sosyal paylaşım sitesi gibi uygulamalar kullanmak ve fotoğraf çekmek maksadı ile kullanan öğrencilerin bağımlılık seviyesi istatistiksel olarak anlamlı biçimde vasatın üzerinde tespit edilmiştir. Sosyal paylaşım siteleri arasında yer alan Twitter uygulamasını kullananların akıllı telefon bağımlılık seviyeleri, yoğun olarak kullanılan diğer iki uygulama ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yüksek çıkmıştır. Sigara ve alkol gibi bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımı ile akıllı telefon bağımlılık seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bağ tespit edilmemiştir.

Yılmaz (2015) çalışmasında; mobil telefon bağımlılığın ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Sosyal kaygı düzeyleri incelenirken gittikçe artan ve hayatımızın her anını saran telefon kullanımlarının ergenler üzerindeki sosyal kaygı derecesini ve bunların ya, cinsiyet, eğitim gibi faktörlere bağlı olarak nasıl değişkenlik gösterdiği araştırılmıştır. İlişkisel tarama modeli kullanılan çalışmada problemlili mobil telefon kullanım ölçeği ve sosyal anksiyete ölçeği ile bilgi toplanmıştır. Sonuç olarak sosyal anksiyete ile mobil telefon bağımlılığı arasındaki ilişki zayıf ve pozitif yönlü çıkmıştır.

Yılmaz, Şar ve Civan (2015) çalışmasında; mobil telefon bağımlılığının ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri üzerindeki işleyişlerini incelemiştir. Sosyal kaygı düzeyleri incelenirken gittikçe artan ve hayatımızın her anını saran telefon kullanımlarının ergenler üzerindeki sosyal kaygı derecesini ve bunların yaş, cinsiyet, eğitim gibi faktörlere bağlı olarak nasıl değişkenlik gösterdiği araştırılmıştır. İlişkisel tarama modeli kullanılan araştırmada 14–18 yaş grubu ergenlerde algılanan mobil telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Baykut'un (2014) Süleyman Demirel Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerinin sosyal medya ilgisinin akıllı telefon tüketimini etkileme derecesini ölçmek amacıyla yaptığı çalışmada, teorik kısmında sosyal medya kavramı ve araçları genel anlamda ele

alınmaya çalışılmıştır. Uygulama kısmında ise gençlerin internet kullanma durumları, internete hangi tür araç ile bağlandıkları, akıllı telefon kullanma durumları, akıllı telefonun hangi özelliklerini kullandıkları ve hangi amaç için kullandıkları, sosyal medya mecralarından hangilerini ne sıklıkla kullandıkları ve kişisel bilgi formundan oluşan anket çalışmasından oluşmaktadır. Sonuç olarak sosyal medya ilgisinin akıllı telefon tüketimini etkileme düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Demirci ve arkadaşları (2014), Kwon ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçede geçerlilik ve güvenilirliğini incelemiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan ve akıllı telefonu bulunan 301 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada akıllı telefon bağımlılığı ölçeği, internet bağımlılığı ölçeği ve problemler cep telefonu ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kullanıcıların, akıllı telefonu internet, oyun ve sosyalleşmek için kullandıkları tespit edilmiştir.

Ada ve Tatlı (2013) çalışmasında, Akıllı Telefon Kullanımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma yapmıştır. Çalışmaya 152 katılımcı katılmıştır. Araştırmanın amacı iş hayatında akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörlerin neler olduğunu ve bu faktörlerin akıllı telefon kullanımını nasıl etkilediğini tespit etmektir. Elde edilen bulgulara göre, örgütsel faktörler akıllı telefon kullanımını pozitif yönde etkilemektedir fakat bireysel ve sosyal faktörler akıllı telefon kullanımını etkilememektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde teknolojinin hızlı gelişimiyle akıllı mobil telefon bağımlılığıyla ilgili çalışmaların arttığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar genellikle üniversite öğrencileri üzerinde eğilim göstermektedir. Akıllı telefonlar daha çok oyun, internet, sosyal medya uygulamaları gibi çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Çalışmalarda akıllı telefon ile farklı değişkenler (yalnızlık, sosyal kaygı, özgüven vb.) arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı incelenmiştir. Bazı çalışmalarda akıllı telefon bağımlılığı arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

2.6.2. Nomofobi ile ilgili yapılan çalışmalar

Akşit Aşık'ın (2018) çalışmasında nomofobi ile aidiyet duygusu arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmak ve aidiyet duygusunun nomofobi üzerindeki etkisini incelemiştir.

Ön lisans düzeyinde eğitim alan 106 öğrencini katıldığı çalışmada verilerinin toplanması için kullanılan anket formu, kişisel bilgi formu, aidiyet ölçeği ve nomofobi ölçeğinden oluşmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin ortalama 5,5 yıldır mobil telefon kullandıkları ve mobil telefonla günde ortalama 4,7 saat zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin aidiyet duygularının ortalamanın üzerinde, nomofobi düzeylerinin ise orta düzeyde olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin en çok iletişimi kaybetme ve cihazdan yoksun kalma korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonucunda, aidiyet duygusu ile nomofobi arasında zıt yönlü ve zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Öz (2018) çalışmasında üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile kişilik tipleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. İlişkisel tarama modeli kullanılan araştırmanın örneklemini İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencileridir. 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde, 3. ve 4. sınıf okuyan 300 üniversite öğrencisine Mobil Telefon Bağımlılığı Ölçeği ve Beş Faktörlü Kişi Envanteri uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, üniversite öğrencilerin nomofobi düzeyleri ile dışa dönük kişilik puanları arasında pozitif zayıf, uyumluluk kişilik puanları arasında pozitif orta, sorumluluk kişilik puanları arasında pozitif zayıf, duygusal denge kişilik puanları arasında negatif zayıf ve gelişime açık kişilik puanları arasında pozitif zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Sırakaya (2018) çalışmasında ön lisans öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin akıllı telefon kullanımlarına göre değişimini incelemiştir. Tarama modeliyle yürütülen araştırmanın örneklemini 439 ön lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, yanında şarj aleti taşıyan, sabah uyandığında akıllı telefonunu kontrol eden, gece uyumadan önce akıllı telefonunu kontrol eden ve gece akıllı telefonunu kapatmayan öğrencilerin nomofobi düzeyleri yüksek çıkmıştır. Ayrıca akıllı telefon kullanım yılı, günlük akıllı telefonu kontrol etme sayısı, mobil internet kullanım yılı ve günlük mobil internet kullanım süresindeki artışın nomofobiyi düzeyini pozitif etkilediği saptanmıştır. Sosyal ağlara bağlanmak ve alışveriş yapmak amacıyla akıllı telefon kullanımını nomofobi düzeyini etkilerken, diğer kullanım amaçlarına göre nomofobi düzeyinin farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Bayrak (2017) yaptığı çalışmasında bağlanma özellikleri, ruhsal ve davranışsal sorunlar ve nomofobi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma İstanbul'daki üç liseden gönüllü 819 ergen (%46 erkek, n = 379; %54 kadın n = 440) ile yürütülmüştür. Katılımcılara

Nomofobi Anketi (NMP-Q), Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA) ve Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri (EABE) uygulanmıştır. Ergenler, NMP-Q puanlarına göre, nomofobinin hafif, orta ve ciddi derecesine göre gruplandırılmıştır. Katılımcıların %34,3'ü (n = 281) hafif, %5,4'ü (n = 453) orta, %10,4'ü (n = 85) ciddi nomofobi derecesinde çıkmıştır. Korelasyon analizine göre, toplam NMP-Q skorlarının, ergenlerin GGA toplam sorun puanlarıyla pozitif korelasyon gösterdiği ve anne bağlanma toplam ve baba bağlanma toplam puanları ile negatif korelasyon gösterdiği ortaya çıkmıştır, EBAE Çoklu doğrusal regresyon analizinde ise, tüm alt ölçekler analiz edilmiş ve EABE'nin anne ve baba bağlanma toplam puanları, baba iletişim puanı ve anne yabancılaşma puanı, nomofobi puanlarını önemli ölçüde etkilemektedir. GGA ergen toplam sorun puanı ise nomofobi puanlarını önemli ölçüde etkilemede anlamlılığa yaklaşmıştır.

Burucuoğlu (2017) çalışmasında meslek yüksekokulu öğrencilerin nomofobi düzeylerini belirlemiştir. Araştırmada 228 öğrenciye anket yöntemiyle veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ön lisans öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir (Yıldırım vd., 2016; Gezgin vd., 2017; Adnan ve Gezgin; 2016; Erdem vd. 2016; Erdem vd., 2017). Araştırma sonucunda kadın ve erkek bireyler arasında nomofobi düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Kadınlar erkeklere göre daha fazla nomofobi eğilimi göstermektedir.

Erdem, Türen ve Ercil (2017) yaptıkları çalışmada örgütlerde iş yükü fazlalığı algısını oluşturan nedenlerden birisi nomofobi olabilir mi? kamu çalışanları örneklemini konusunu araştırmışlardır. Çalışmanın örneklemini Malatya ilinde ulaşım sektöründe görev yapan 237 kamu çalışanı oluşturmaktadır. Katılımcıların %70,4'ü erkek, %29,6'sı kadın, yaş ortalaması ise 36,22'dir. Mobil telefon yoksunluğu korkusunu (nomofobi) ölçeği ve iş yükü fazlalığı ölçeği ile veriler toplanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların yaşı ile günlük akıllı telefon kullanma süresi ve nomofobi düzeyi arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca nomofobi düzeyi ile iş yükü fazlalığı arasında pozitif yönlü ilişki olduğu ve bilgiye ulaşamama hariç diğer bütün nomofobi alt boyutları ile iş yükü fazlalığı algısı arasında pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür.

Erdem vd. (2017) yaptıkları çalışmada kamu ulaştırma sektörü çalışanları (N=202) ve üniversite öğrencilerinden (N=265) oluşan iki farklı örneklem kullanılarak, Türkiye'de

nomofobinin yaygınlığı incelemişlerdir. Üniversite öğrencilerinin %54'inin, ulaştırma sektörü çalışanlarının %47'sinin nomofobik olduğu, nomofobinin kadınlarda daha yüksek olduğu, yaş ile nomofobi arasında ters yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu, günlük akıllı telefon kullanma süresi ile nomofobi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Hoşgör vd. (2017) yaptıkları çalışmada “nomofobinin; günlük akıllı telefon kullanım süresi ve okul başarısı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmanın katılımcıları, sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan 195 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada Yıldırım ve Correia tarafından geliştirilen ve Yıldırım vd. tarafından Türkçeye uyarlanmış Nomofobi ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Sonuca olarak; nomofobi ölçeğinden elde edilen ortalama değerin, nomofobi alt boyutlarından elde edilen ortalama değerlerden yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca; nomofobi alt boyutlarından “Çevrimiçi Olamama” faktörünün okul başarısı değişkeni üzerinde negatif, günlük akıllı telefon kullanım süresi değişkeni üzerinde ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Gezgin vd. (2017) yaptıkları çalışmada, 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinde farklı branşlardaki öğretmenlik bölümlerinde öğrenim gören 818 öğretmen adayı arasında nomofobinin yaygınlığını incelemiştir. Nedensel-karşılaştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmanın sonucuna göre, öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde çıkmıştır. İletişim kaybı ve bilgiye erişememe alt boyutlarında öğretmen adaylarının endişe duyduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının cep telefonu kullanma süresi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmazken, cinsiyet açısından anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca yaş değişkenine göre negatif, akıllı telefon kullanma süresi göre pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Polat (2017) çalışmasında nomofobinin insan sağlığındaki etkileri, bireylerin akıllı mobil telefonsuz ve internetsiz kalma durumlarını incelemiştir. 100 katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonucuna göre telefonu iletişim için değil, sosyal medyadan geri kalmamak için kullandıkları tespit edilmiştir. Kişilerin birçoğu telefonsuz yaşam düşünememekte ve telefonsuz kalındığında strese girdiklerini belirtmiştir. Çalışmanı sonuçlarına göre kişiler mobil cihazlarını kendilerinden bir parça olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca mobil cihazlarla ortalama geçirdikleri saatin 5 ve üstü olması ve cihazları sürekli güncelleme isteği oluşması kişilerin nomofobik olduklarının göstergesidir.

Adnan ve Gezgin (2016) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmaya 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinde farklı bölümlerde öğrenim gören 433 öğrenci katılmıştır. Tarama yöntemi kullanılan araştırmanın sonucuna göre; öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, cep telefonu kullanma süreleri ve akıllı telefon kullanma süreleri değişkenlerine göre nomofobi düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Erdem vd. (2016) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) akademik başarıya olan etkisini incelemişlerdir. Nomofobi ölçeği, günlük akıllı telefon kullanım süreleri ve demografik veriler Malatya'daki akıllı telefon ve mobil internet kullanan 312 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre; öğrencilerin yarısından fazlasının nomofobik olduğu ve günde ortalama 6,43 saat akıllı telefonla zaman geçirdikleri bulunmuştur. Öğrencilerin nomofobik olma seviyesi ile günlük akıllı telefon kullanım süreleri pozitif yönlü, akademik başarıları ise negatif yönlü bir ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca yapısal eşitlik modeli ile yapılan analizler sonucunda öğrencilerin nomofobik olma seviyelerinin akademik başarılarını negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir.

Gezgin vd. (2016) yaptıkları çalışmada mobil telefonundan yoksun kalma korkusu olarak bilinen nomofobinin sosyal ağ kullanıcıları arasındaki yaygınlığının çeşitli faktörler açısından incelemişlerdir. Nedensel karşılaştırma modeli ile betimlenen çalışmanın çalışma grubu, 1151 sosyal ağ kullanıcılarından oluşmaktadır. Çalışmada Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen ve Yıldırım vd. (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış Nomofobi ölçeği (NMP-Q) ve demografik bilgi formu ile veriler toplanmıştır. Elde edilen verilere göre; sosyal ağ kullanıcılarının nomofobi düzeyinin, akıllı telefonu kontrol etme sıklığı, mobil internet kullanma süresi ve günlük mobil internet kullanma süresi arttıkça arttığı tespit edilmiştir.

Kaplan-Akıllı ve Gezgin (2016) yaptıkları çalışmada 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde farklı illerdeki üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim gören 683 üniversite öğrencisi arasında nomofobinin yaygınlığını ve nomofobinin etkilediği

bireylerdeki davranış örüntülerini incelemişlerdir. Kullanılan ölçeğin iki alt boyutu olan bilgiye erişmeme ve iletişime geçememe boyutlarına göre nomofobinin öğrenciler arasında yaygınlaştığı görülmüştür. Ayrıca nomofobiye yatkın bireylerin, gün içerisinde sıklıkla telefonlarını kontrol ettiklerini, yanlarında şarj aleti taşıdıklarını, gece telefonlarını kapatmadıklarını, yatmadan önce yatakta telefonlarıyla zaman geçirdiklerini ve uyanır uyanmaz telefonlarını kontrol ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli ve yöntemi, evren ve örneklem, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması, araştırma süreci ve verilerin analizi ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma akıllı telefon bağımlılıkları, nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki çoklu ilişkileri belirlemeye yönelik olduğu için ilişkiyel tarama modeli ile desenlemiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Araştırmada ilk olarak lise öğrencilerinin; akıllı telefon bağımlılıkları ve nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere göre ayrı ayrı incelenmiştir. Araştırmanın diğer aşamasında ise akıllı telefon bağımlılıkları, nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin ortaya konulabilmesi için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni Konya ili Akşehir ilçesindeki ortaöğretim öğrencilerini kapsamaktadır. Veri toplamak için düzenlenen anket formu Konya ili Akşehir ilçesinde bulunan liselerde 2017-2018 eğitim öğretim yılında gönüllülük esasına göre uygulanmıştır. Valilik makamından gerekli izinler (Ek A) alındıktan sonra anket formu (Ek B) 1 adet Fen Lisesi, 2 adet Anadolu Lisesi 1 adet Sosyal Bilimler Lisesi ve 3 adet Mesleki ve Teknik Lise olmak üzere toplam 700 öğrenciye uygulanmıştır. Örneklemi belirlemede kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolaylıkla bulunabileni örnekleme yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, elde mevcut ve araştırmaya katılmak isteyen bireyler üzerinde yapılan örneklemedir (Erkuş, 2013). Anketlerin ön incelenmesinden sonra büyük bölümü eksik bırakılmış veya güvenilir biçimde doldurulmadığı düşünülen 112 adet anket değerlendirmeye alınmamış ve sonuçta 588 adet anket işleme tabi tutulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ait betimsel istatistikler

Özellik/Kategori	Frekans (f)	Yüzde(%)
Cinsiyet		
Kadın	324	55,1
Erkek	264	44,9
Toplam	588	100
Okul Türü		
Fen Lisesi	117	19,9
Sosyal Bilimler Lisesi	73	12,4
Anadolu Lisesi	188	32
Mesleki ve Teknik Lisesi	210	35,7
Toplam	588	100
Sınıf		
9.	71	12,1
10.	277	47,1
11.	193	32,8
12.	47	8
Toplam	588	100
Ağırlıklı Ortalama		
85,00-100	273	46,4
70,00-84,99	193	32,8
60,00-69,99	94	16
50,00-59,99	26	4,4
0-49,99	2	0,3
Toplam	588	100
Şarj Cihazı Taşıma		
Evet	165	28,1
Hayır	423	71,9
Toplam	588	100

Not. Hesaplamalarda ilgili sorulara yanıt veren katılımcılar dikkate alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, okul, sınıf, ağırlıklı ortalama ve şarj cihazı taşıma durumuna göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. Buna göre; öğrencilerin 264’ü (44,9%) erkek ve 324’ü (55,1%) kadındır. Öğrencilerin okul dağılımı; Fen lisesi (f=117, %19,9), Sosyal Bilimler lisesi (f=73, %12,4), Anadolu lisesi (f=188, %32), Mesleki ve Teknik lisesi (f=210, %35,7) oluşturmaktadır. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflara göre araştırmaya en fazla katılım 10. sınıftan (%47,1), en az katılım ise 12. sınıftan (%8) gerçekleşmiştir. Katılımcıların ağırlıklı ortalamalarının aritmetik ortalaması 80,24 (Ss=12,81)’tür. Katılımcıların şarj aleti taşıma durumu ise 423 (71,9) taşımazken 165 (28,1)’i taşımaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ve nomofobi düzeylerini belirlemek ve akıllı telefon bağımlılıkları, nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için kişisel bilgi formu, akıllı telefon bağımlılığı ölçeği-kısa formu ve nomofobi ölçeği kullanılmıştır. İlgili veri toplama araçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler bu bölümde sunulmuştur.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Çalışma grubu hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak “kişisel bilgi formu” hazırlanmıştır (Ek 1). Bu form sayesinde araştırma öncesinde öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, okulu, sınıfı, genel ağırlıklı not ortalaması, anne-baba eğitim düzeyi, aile tutumu gibi sosyodemografik bilgilerinin toplanması amaçlanmıştır. Ayrıca bu formda katılımcıların akıllı telefonu hangi amaçla, günde kaç saat kullandıkları, kimlerle-nasıl iletişime geçtikleri ve boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.3.2. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği-kısa formu (ATBÖ-KF)

Araştırma kapsamında katılımcıların akıllı telefon bağımlılığını belirlemek amacıyla Kwon ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilen Noyan ve diğerleri (2014) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin kısa formu (ATBÖ-KF) kullanılmıştır (Ek 2). ATBÖ-KF toplam 10 sorudan oluşmaktadır. Değerlendirilmesi ise

6'lı likert derecelendirme ölçeği ile olmaktadır. Maddelerin puanlandırılması “1=kesinlikle katılmıyorum”, “6=kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Ölçekten alınan puan 10 ile 60 arasında farklılık göstermektedir. Alınan puan yükseldikçe akıllı telefon bağımlılığı riski artmaktadır. Bu ölçek tek faktörlüdür ve alt ölçeklere sahip değildir.

Bu çalışmada ise ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için DFA yapılmış ölçeğin tek faktörlü yapıda olduğu teyit edilmiş ve veri seti ile uyumlu olduğu görülmüştür ($\chi^2=112,74$, $sd=28$, $p<0,01$, $\chi^2/sd=4,02$, $SRMR=0,03$, $RMSEA=0,07$, $TLI=0,95$, $CFI=0,97$, $NFI=96$, $GFI=96$, $AGFI=93$). Maddelere ait standartlaştırılmış faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,01$) ve 0,58 ve 0,79 arasında değişmekte olup alanyazında önerilen minimum 0,50 değerinden büyüktür (Hair vd., 2010). Faktörlere ve ölçeğin geneline ait Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,90 hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu saptanmıştır (Nunnally ve Bernstein, 1994).

3.3.2. Nomofobi ölçeği (NMP-Q)

Araştırma kapsamında katılımcıların nomofobi düzeylerini belirlemek amacıyla Yıldırım ve diğerleri (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan nomofobi ölçeğinin (NMP-Q) Erdem vd. (2017) tarafından 5'li likert tipine güncellenen hali kullanılmıştır (Ek 3). Ölçek bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama olmak üzere 4 alt boyutta toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek verileri 5'li likert derecelendirmeye sahiptir. Maddelerin puanlandırılması “1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “5=Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir.

Erdem ve diğerleri, (2017) ölçeğin geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapmış ve analizi sonucunda Yıldırım ve diğerleri (2016) ile aynı şekilde, ölçek maddelerinin 4 faktör altında toplandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış ve elde edilen standartlaştırılmış madde faktör yükleri Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2'de üstü çizili olan maddelerin faktör yükleri alanyazında önerilen 0,50'nin altında (Hair vd., 2010) olduğundan ölçekten çıkartılmıştır. Kalan 17 madde ile yapılan DFA sonucunda ölçeğin dört faktörlü yapısının veri seti ile uyumlu olduğu görülmüştür ($\chi^2=235,12$, $sd=110$, $p<0,01$, $\chi^2/sd=2,13$, $SRMR=0,03$, $RMSEA=0,04$, $TLI=0,96$, $CFI=0,97$, $NFI=95$, $GFI=95$, $AGFI=94$). Ölçeğin maddelerine ait standartlaştırılmış faktör yükleri 0,63 ile

0,86 arasında değişmekte olup istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,01$). Faktörlere ve ölçeğin geneline ait Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları ise 0,75 ile 0,90 arasında hesaplanmış olup, ölçeğin güvenilirliği için yeterli bulunmuştur (Nunnally ve Bernstein, 1994).

Tablo 2. Nomofobi ölçeği maddeleri ve madde faktör yükleri

	Maddeler	Standartlaştırılmış faktör yükleri
Bilgiye Ulaşamama	1. Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissederim.	0,70
	2. Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	0,72
	3. Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	0,45
	4. Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum.	0,71
Cihazdan Yoksunluk	5. Akıllı telefonumun şarjının bitmesinden korkarım.	0,69
	6. Kontörüm (TL kredim) bittiğinde veya aylık kota sınırimi aştığımda paniğe kapılırım.	0,63
	7. Telefonum çekmediğinde veya kablosuz İnternet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	0,65
	8. Akıllı telefonumu kullanamadığımda, bir yerlerde mahsur kalacağımdan korkarım.	0,47
	9. Akıllı telefonuma bir süre bakmadıysam, bakmak için güçlü bir istek hissederim.	0,69

Tablo 3. Nomofobi ölçeği maddeleri ve madde faktör yükleri (Devam)

	Maddeler	Standartlaştırılmış faktör yükleri
İletişimi Kaybetme	10.Ailemle ve/veya arkadaşlarımla hemen iletişim kuramayacağım için kaygı duyarım.	0,70
	11.Ailem ve/veya arkadaşlarım bana ulaşamayacakları için endişelenirim.	0,73
	12.Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissedirim.	0,74
	13.Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişim halinde olmadığım için endişelenirim.	0,79
	14.Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilemediğim için gerilirim.	0,68
	15.Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceği için kendimi huzursuz hissedirim.	0,74
	16.Çevrimiçi kimliğinden kopacağım için gergin olurum.	0,80
	17.Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım.	0,86
	18.Bağlantılarımdan ve çevrimiçi ağlardan gelen güncelleme bildirimlerini takip edemediğim için kendimi tuhaf hissedirim.	0,75
	19.Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim.	0,65
Çevrimiçi Olamama	20.Ne yapacağımı bilemiyor olacağımdan kendimi tuhaf hissedirim.	0,44

Not. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükleri 0,50 altında olan maddeler (üstü çizili) ölçekten çıkarılmıştır.

3.4. Uygulama Süreci

Veriler Konya ili Akşehir ilçesindeki lise öğrencilerinden anket yoluyla toplanmıştır. Öğrencilerin akıllı telefon sahip olması öncelikle sorulmuştur. Sahip olmayan öğrenciler ankete dâhil edilmemiştir. Toplamda akıllı telefona sahip 700 öğrenciye anket uygulanmıştır. Akıllı telefon bağımlılığına her yaş grubunda rastlanılabildiği için öğrenciler seçilirken yaş aralığına bakılmaksızın tesadüfi olarak seçilmiştir. Gerekli izin belgesiyle okula giderek idarecilere çalışma hakkında bilgi verildikten sonra öğrencilere uygulanmıştır. 12. sınıfların üniversite sınavı yaklaşması nedeniyle anket formlarla ilgilenmek istememeleri sebebi ile gönüllü olan öğrencilerin katılımı diğer şubeler arasındaki toplam farkı açmasına sebep olmuştur. Ayrıca 9. sınıflarında anketlerin her seçeneğini işaretlemelerinden dolayı genel katılımdaki sayılarını azaltmıştır. Uygulama yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Ankette birden fazla seçenek işaretlenmişse ifade puanlamaya dâhil edilmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Değişkenlere ait betimsel istatistiklerin (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, vb.) hesaplanmasında ve değişkenler arasındaki basit korelasyonların belirlenmesinde SPSS 22 programı ve önerilmiş yapısal modelin sınanmasında ise AMOS 23 programı kullanılmıştır. Verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasından sonra Kolmogorov-Smirnov normallik testi; örneklem sayısı 50'den büyük olduğu için (Büyüköztürk, 2017), Skewness ve Kurtosis uç değer analizleri ve Mahalanobis değerleri hesaplanmıştır. Veri setinin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra ilk adım olarak Nomofobi düzeyleri, Akıllı Telefon Bağımlılıkları ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ile incelenmiştir. Araştırma değişkenlerinin kişisel bilgilere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) testleri kullanılmıştır. Bağımsız örneklem t-testi farklı gruplardan elde edilen veri değerlerinin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacı ile kullanılan parametrik bir testtir (Büyüköztürk, 2017; Can, 2013). Ayrıca ANOVA testi sonucunda farklılığın hangi gruplardan kaynakladığının belirlenmesi sürecinde, grupların varyans homojenliğinin kontrol edilmesinde Levene testi dikkate alınmıştır. Varyansların homojen dağılmadığı tespit edilen ($p < .05$)

değişkenlerde Dunnett C, homojen dağıldığı ($p>.05$) değişkenlerde Tukey testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2017). Tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) ile yapılan bağımlı ve bağımsız değişkenler düzeyinde, değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri; kovaryans matrislerinin eşitliğini test eden Box's M testi p değeri ve varyansların homojenliği için Levene testindeki p değerleri incelenmiştir (Kalaycı, 2008).

Sürekli değişkenlerden elde edilen bileşke değişkenin anlamlı olduğu durumda hangi değişkenlerde farklılık olduğuna bakmak için bireysel ANOVA testlerine bakılır. Burada birden fazla ANOVA olduğundan dolayı Tip 1 hatasını yükseltmemek için daha sıkı bir anlamlılık düzeyi kullanılmalıdır. En yaygın kullanılan yöntem Bonferroni düzeltmesidir (anlamlılık düzeyi/analiz sayısı). Araştırmamızda $0,05/4=0,01$ anlamlılık düzeyi kullanılmıştır. Nomofobi düzeyleri, Akıllı Telefon Bağımlılıkları ve Akademik Başarıları arasındaki yordayıcı ve aracılık ilişkileri ise Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ile incelenmiş ve bu amaçla doğrulayıcı ölçme modeli ve örtük değişkenlerle yol analizi yapılmıştır.

Yapısal eşitlik modellemesi (YEM), verilen bir modelde gözlenen değişkenlere ilişkin ölçüm hatalarını açıkça hesaba katan, çok değişkenli kompleks modeller geliştirilmesi, tahmin edilmesi ve test edilmesine olanak sağlayan, verilen modeldeki değişkenlerin direkt ve dolaylı etkilerini hesaplayan çok değişkenli bir istatistiksel yöntemdir (Bayram, 2013; Dursun ve Kocagöz, 2010; Seçer,2015; Yılmaz, 2004). Ayrıca YEM kuramsal yapılar arasındaki etkileşimleri, yapıları ölçme hatalarını ve hatalar arasındaki ilişkileri dâhil ederek modelleyen çok değişkenli bir sistem olmasından daha güvenilir sonuçlar vermektedir (Altındağ, 2015). YEM çalışmalarında, gözlenen veri matrisi ile beklenen veri matrisi arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek için çeşitli uyum indeksleri kullanılmaktadır. Bu indeksler, her bir modelin bütün olarak veri seti tarafından doğrulanıp doğrulanmadığını ortaya koymaktadır (Bayram, 2010). Yani, modelin kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin anlamlılık düzeylerini göstermektedir. Sonuç olarak modelin kabul görmesi ve doğruluğunun kanıtlanabilmesi için bu uyum indekslerinin kabul edilebilir değer aralıklarında olması beklenmektedir. Bu uyum indekslerine ilişkin kabul edilebilir uyum ölçüleri Tablo 3'de özetlenmiştir.

Bu çalışmada ölçeklerin geçerliliklerini ve güvenilirliklerini belirlemek amacıyla DFA'lar uygulanmıştır. Uygulama sonuçları yukarıda ilgili ölçeğin açıklandığı

bölümlerde verilmiş ve tüm ölçeklerin çalışmada kullanılan veri seti ile iyi uyum sergilediği görülmüştür. YEM analizi yapılmadan önce YEM için gerekli olan varsayımlar sınanmıştır. Verilerin önerilen modeli destekleyip desteklemediğini değerlendirmek amacıyla Anderson ve Gerbing (1988) tarafından YEM’de en yaygın olarak kullanılan iki aşamalı yöntem kullanılmıştır. İlk olarak modelde yer alan yapıların faktör yapısını, geçerliliğini ve güvenilirliğini tespit etmek için ölçme modeli değerlendirilmiş daha sonra ölçme modeli tarafından doğrulanan modeldeki yapılar arasındaki anlamlı ilişkileri test etmek için yapısal model değerlendirilmiştir.

Tablo 4. En sık kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kriterleri (Alan, 2011, s.104; Bayram, 2010, s.78)

Uyum indeksleri	Tanımı	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum
χ^2/sd (Ki-karenin serbestlik derecesine oranı)	Evren kovaryans matrisi ile örneklem kovaryans matrisinin birbiriyle uyuşumuna bakar. Serbestlik derecesine oranı önemlidir.	$0,05 < p \leq 1$ $0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$0,01 \leq p \leq 0,05$ $2 < \chi^2/sd \leq 3$
RMSEA (Ortalama Hata Karekök Değeri)	Önerilen modelin parametreleri arasındaki kovaryans matrisiyle, örneklemde gözlenen değişkenler arasındaki kovaryans matrisi arasındaki farka (hataya) dayanan uyum ölçüsüdür.	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,10$

Tablo 5. En sık kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kriterleri (Alan, 2011, s.104; Bayram, 2010, s.78) (Devam)

Uyum indeksleri	Tanımı	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum
SRMR (Standardize Edilmiş Kalıntıların Ortalama Kare Kökü)	Saptanan kovaryans ile tahmini kovaryans arasındaki standardize edilmiş farkın ölçüsüdür.	$0 \leq \text{SRMR} \leq 0,05$	$0,05 \leq \text{SRMR} \leq 0,10$
NFI (Normlandırılmış Uyum İndeksi)	H ₀ hipotezinin uygunluğuyla karşılaştırıldığında önerilen modeli kullanarak elde edilen uygunluktaki artış miktarını gösterir.	$0,95 \leq \text{NFI} \leq 1$	$0,90 \leq \text{NFI} < 0,95$
TLI (Normlandırılmamış Uyum İndeksi)	Önerilen model kullanılarak elde edilebilecek en iyi olası uygunlukla ilgili olarak, önerilen model kullanılarak serbestlik derecesi (sd) başına uygunluktaki artış miktarı olarak yorumlanır.	$0,97 \leq \text{TLI} \leq 1$	$0,95 \leq \text{TLI} < 0,97$

Tablo 6. En sık kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kriterleri (Alan, 2011, s.104; Bayram, 2010, s.78) (Devam)

Uyum indeksleri	Tanımı	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum
CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)	Mevcut verilere kötü uyum sağladığı varsayılan bir bağımsız (null) model ile önerilen modele ait kovaryansları karşılaştıran bir indekstir.	$0,97 \leq CFI \leq 1$	$0,95 \leq CFI < 0,97$
GFI (Uyum İyiliği İndeksi)	Önerilen modelce hesaplanan gözlenen değişkenler arasındaki genel kovaryans miktarını gösterir. Çoklu regresyon katsayısına benzer	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI < 0,95$
AGFI (Uyarlanmış Uyum İyiliği İndeksi)	Serbestlik derecesine göre düzeltilmiş GFI değeridir.	$0,90 \leq AGFI \leq 1$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$

4. BULGULAR

Çalışmadan elde edilen bulgular üç başlık altında sunulmuştur. Bunlar, “Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Bulgular”, “Nomofobi Düzeylerine İlişkin Bulgular” ve “Yapısal Eşitlik Modellemesine İlişkin Bulgular” şeklindedir.

4.1. Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Bulgular

Akıllı telefon bağımlılığına ait betimsel istatistikler Tablo 4’te sunulmuştur. Katılımcıların aritmetik ortalamaları ilgili puan aralığının orta noktasında seyretmekte ve standart sapma değeri katılımcıların ölçülen özellik bakımından çok fazla farklılık göstermediklerine işaret etmektedir. Aynı zamanda çarpıklık değeri 0,39 ve basıklık değerinin -0,52 olduğu görülmektedir. Çarpıklık değerinin -3 ile +3 aralığında olması, basıklık değerinin ise -10 ile +10 aralığında olması tek değişkenli normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir (Kline, 2005).

Tablo 7. ATB’ye ilişkin betimsel istatistikler

Değişken	Min-Max	\bar{X}	Ss	ÇK	BK
ATB	10-60	29,91	12,03	0,39	-0,52

4.1.1. Cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 8. Cinsiyete göre ATB’ye ilişkin bulgular

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p	η^2
ATB	Erkek	264	28,87	11,62	-1,90	0,05	0,00
	Kadın	324	30,77	12,31			

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 5’e göre lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda fark olmadığı görülmüştür [t(586)=-1,90, $\eta^2=0,00$, p=0,05>0,05].

4.1.2. Okul türüne göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının okul türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 9. Okul türüne göre ATB’ye ilişkin bulgular

Okul Türü	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark	
A. Mesleki ve Teknik Lise	210	31,06	13,25				A-D*	
ATB	B. Anadolu Lisesi	188	30,37	12,18	4,42**	0,00**	0,02	B-D*
	C. Sosyal Bilimler Lisesi	73	30,51	10,14				
	D. Fen Lisesi	117	26,76	9,98				

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 6’ya göre, akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin okul türleriyle arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [Welch F(3, 256,24)=4,42, $\eta^2=0,02$, p=0,00<0,01]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Dunnett’s C post hoc testi uygulanmış ve Mesleki ve Teknik lisedeki öğrencilerin (X=31,06, Ss=13,25) diğer okul türlerine göre daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu görülmüştür.

4.1.3. Şarj cihazı taşıma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin şarj cihazı taşıma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 10. Şarj cihazı taşıma durumuna göre ATB’ye ilişkin bulgular

Şarj Cihazı Taşıma	N	\bar{X}	Ss	t	p	η^2	
ATB	Hayır	423	27,53	11,12	-8,12**	0,00	0,10
	Evet	165	36,04	12,13			

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 7’ye göre şarj cihazı taşıyanların akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması ($\bar{X}=36,04$, Ss=12,1) ile şarj cihazı taşımayanların akıllı telefon bağımlılığı puan

ortalaması ($\bar{X}=27,53$, $Ss=11,12$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür [$t(586) = -8,12$, $\eta^2=0,10$, $p=0.00<0.01$]. Buna göre şarj cihazı taşıyanların daha bağımlı olduğu söylenebilir.

4.1.4. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol durumuna göre akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 11. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol durumuna göre ATB’ye ilişkin bulgular

Değişken	Uyanır Uyanmaz Akıllı Telefon Kontrol Durumu	N	\bar{X}	Ss	t	P	η^2
ATB	Hayır	223	23,72	9,21	11,33**	0,00	0,19
	Evet	365	33,70	11,98			

* $p<0,05$. ** $p<0,01$

Tablo 8’de verilmiş olan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol edenlerin akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması ($\bar{X}=33,70$, $Ss=11,98$) ile uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etmeyenlerin akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması ($\bar{X}=23,72$, $Ss=9,21$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür [$t(555,91) = -11,33$, $\eta^2=0,16$, $p=0.00<0.01$]. Bu sonuca göre uyanır uyanmaz akıllı telefonu kontrol edenlerin daha bağımlı olduğu söylenebilir. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol edenlerin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde geniş düzeyde etkisi olup toplam varyansın %19’unu açıklamaktadır.

4.1.5. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 12. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre ATB'ye ilişkin bulgular

Uyumadan Önce Akıllı Telefon Kullanma		N	\bar{X}	Ss	t	P	η^2
ATB	Hayır	145	22,69	9,99	9,60**	0,00	0,24
	Evet	443	32,28	11,70			

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 9'da verilmiş olan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre uyumadan önce akıllı telefon kullananların akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması (\bar{X} =32,28, Ss=11,70) ile uyumadan önce akıllı telefon kullanmayanların akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması (\bar{X} =22,69, Ss=9,99) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür [$t(283,68) = -9,60$, $\eta^2=0,24$, $p=0,00<0,01$]. Uyumadan önce akıllı telefon kullananların daha bağımlı olduğu söylenebilir. Uyumadan önce akıllı telefon kullananların akıllı telefon bağımlılığı üzerinde geniş düzeyde etkisi olup toplam varyansın %24'ünü açıklamaktadır.

4.1.6. Anne eğitim düzeyine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 13. Anne eğitim düzeyine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu

Anne Eğitim Düzeyine		N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
ATB	A. İlköğretim	421	30,90	12,29	5,01**	0,00	0,01	A-B*
	B. Lise	101	27,28	11,28				
	C. Yükseköğretim	66	27,70	10,62				

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 10'a göre, akıllı telefon bağımlılığı ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$F(2, 585)=5,01$, $\eta^2=0,01$, $p=0,00<0,01$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Tukey HSD post hoc testi uygulanmış ve anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin (\bar{X} =30,90, Ss=12,29) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır.

4.1.7. Baba eğitim düzeyine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 14. Baba eğitim düzeyine göre ATB’ye ilişkin varyans analizi sonucu

	Baba Eğitim Düzeyine	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
ATB	A. İlköğretim	239	31,90	11,99	5,86**	0,00	0,02	A-B*
	B. Lise	209	28,94	12,44				A-C**
	C. Yükseköğretim	140	27,98	11,00				

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 11’de göre, akıllı telefon bağımlılığı ile baba eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$F(2, 585)=5,86, \eta^2=0,02, p=0,00<0,01$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Tukey HSD post hoc testi uygulanmış ve baba eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin ($\bar{X}=31,90, Ss=11,99$) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi arttıkça akıllı telefon bağımlılığı azalmaktadır.

4.1.8. En çok kullanılan iletişim kurma yoluna göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının en çok kullanılan iletişim kurma yoluna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 12’de verilmiştir

Tablo 15. En çok kullanılan iletişim kurma yoluna göre ATB’ye ilişkin varyans analizi sonucu

	İletişim kurma yolu	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
ATB	A. Sosyal Medya	204	35,20	12,08	39,04**	0,00	0,12	A-B**
	B. Telefon	159	29,38	11,43				A-C**
	C. Yüz yüze	225	25,50	10,46				B-C**

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 12'ye göre, akıllı telefon bağımlılığı ile en çok kullanılan iletişim kurma yolu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [Welch $F(2, 366,35)=39,04$, $\eta^2=0,12$, $p=0,00<0,01$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Dunnett's C post hoc testi uygulanmış ve sosyal medya ile iletişim kuran öğrencilerin ($\bar{X}=35,20$, $Ss=12,08$) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal medya ile iletişim kuran öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde orta düzeyde etkisi olup toplam varyansın %12'sini açıklamaktadır.

4.1.9. En sık internet kullanım amacına göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının en sık internet kullanım amacına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 16. En sık internet kullanım amacına göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu

İnternet kullanım amacı	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
A. Sosyal medya	337	33,53	12,09	27,85**	0,00	0,14	A-B**
B. Araştırma	88	21,42	9,32				A-C**
C. Oyun oynama	39	24,79	11,28				A-D**
D. Ark. Haberleş.	82	27,88	9,94				A-E**
E. Dizi-film	42	27,48	8,55				B-D**
							B-E*

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

Tablo 13'e göre, akıllı telefon bağımlılığı ile en sık internet kullanım amacı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [Welch $F(4, 135,25)=27,85$, $\eta^2=0,14$, $p=0,00<0,01$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Dunnett's C post hoc testi uygulanmış ve sosyal medya kullanmak amacıyla internete giren öğrencilerin ($\bar{X}=33,53$, $Ss=12,09$) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal medya kullanmak amacıyla internete giren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde geniş düzeyde etkisi olup toplam varyansın %14'ünü açıklamaktadır.

4.1.10. En çok kullandıkları zaman dilimine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının en çok kullandıkları zaman dilimine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 17. En çok kullandıkları zaman dilimine göre ATB’ye ilişkin varyans analizi sonucu

	İnternet kullanım amacı	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
ATB	A. Gündüz (07:00-18:00)	102	27,54	11,50	10,91**	0,00	0,04	A-C** B-C**
	B. Akşam (18:00-23:00)	425	29,58	11,80				
	C. Gece (23:00-07:00)	61	36,23	12,53				

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 14’e göre, akıllı telefon bağımlılığı ile en çok kullandıkları zaman dilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,585)=10,91$, $\eta^2=0,04$, $p=0.00<0,01$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Tukey HSD post hoc testi uygulanmış ve gece (23:00-07:00) internete giren öğrencilerin ($\bar{X}=36,23$, $Ss=12,53$) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır. Gece internete giren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde küçük etkisi olup toplam varyansın %04’ünü açıklamaktadır.

4.1.11. En çok yapılan boş zaman aktivitesine göre akıllı telefon bağımlılığına ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının en çok yapılan boş zaman aktivitesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi-ANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 18. En çok yapılan boş zaman aktivitesine göre ATB'ye ilişkin varyans analizi sonucu

	Boş Zaman Aktivitesi	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
ATB	A. Ev işi yapmak	27	26,74	13,04	12,95**	0,00	0,12	A-G**
	B. TV izlemek	35	27,37	10,06				E-G**
	C. Spor yapmak	45	27,51	12,96				C-G**
	D. Uyumak	67	30,61	10,64				D-F**
	E. Gezmek	104	28,54	10,14				D-G*
	F. Hobiler	120	24,38	10,10				F-G**
	G. İnternet	190	35,41	12,39				G-B**

*p<0,05, **p<0,01

Tablo 15'e göre, akıllı telefon bağımlılığı ile en çok yapılan boş zaman aktivitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [Welch F(6, 149,67)=12,95, $\eta^2=0,12$, p=0.00<0,01]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Dunnett C post hoc testi uygulanmış ve boş zamanını internette geçiren öğrencilerin ($\bar{X}=35,41$, Ss=12,39) daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu sonucuna varılmıştır. Boş zamanını internette geçiren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde orta düzeyde etkisi olup toplam varyansın %12'sini açıklamaktadır.

4.2. Nomofobi Düzeyine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin nomofobi düzeylerine ait betimsel istatistikler Tablo 16' da sunulmuştur. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları ilgili puan aralığının orta noktasının üzerindedir. Standart sapma değerleri katılımcıların ölçülen özellik bakımından çok fazla farklılık göstermediklerine işaret etmektedir. Aynı zamanda çarpıklık değerleri -0,14 ile 0,73, basıklık değerleri -0,84 ile -0,10 arasında olduğu görülmektedir. Çarpıklık değerinin -3 ile +3 aralığında olması, basıklık değerinin ise -10 ile +10 aralığında olması tek değişkenli normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir (Kline, 2005).

Tablo 19. Nomofobi düzeyine ilişkin betimsel istatistikler

Değişken	Min-Max	\bar{X}	Ss	ÇK	BK
BU	3-15	9,07	3,11	-0,08	-0,84
CY	4-20	11,77	4,21	0,13	-0,75
İK	6-30	18,26	5,95	-0,14	-0,65
ÇO	4-20	9,24	4,21	0,73	-0,10

4.2.1. Cinsiyete göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin cinsiyete göre nomofobi alt boyutları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda tek faktörlü MANOVA analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 20. Cinsiyet değişkenine göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular

	Erkek			Kadın			F	p	η ²
	N	\bar{X}	Ss	N	\bar{X}	Ss			
BU	264	8,61	3,11	324	9,45	3,07	10,76*	0,00	0,02
CY	264	11,27	3,98	324	12,18	4,35	6,89*	0,00	0,01
İK	264	16,74	5,91	324	19,49	5,70	32,73*	0,00	0,05
ÇO	264	9,30	4,15	324	9,19	4,27	0,09	0,76	0,00

Not. Pillai’s Trace=0,07, F(4, 583)=10,40, η²=0,07, p<0,01

*p<0,01

Tablo 17’ye göre MANOVA sonuçları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir [Pillai’s Trace=0,07, F(4, 583)=10,40, η²=0,07, p<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre, bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve iletişimi kaybetme alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(1, 586)=10,76, η²=0,02, p=0,00<0,01; F(1, 586)=6,89, η²=0,01, p=0,00<0,01; F(1, 586)=32,73, η²=0,05, p=0,00<0,01]. Kadın adaylar erkeklere göre daha çok nomofobiktir. Ancak cinsiyetin nomofobi alt boyutları üzerinde etkisi oldukça düşük olup toplam varyansın sırasıyla %2, %1 ve %5’ini açıklamaktadır. Ayrıca nomofobinin alt boyutlarından çevrimiçi olamama değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [F(1, 586)= 0,09, η²=0,00, p=0,76>0,01].

4.2.2. Okul türüne göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin okul türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 21. Okul türüne göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	Okul Türü	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. Mesleki ve Teknik Lise	210	8,84	3,36	1,45	0,23	-	
	B. Anadolu Lisesi	188	9,39	2,87				
	C. Sosyal Bilimler	73	9,30	3,22				
	D. Fen Lisesi	117	8,81	2,95				
CY	A. Mesleki ve Teknik Lise	210	11,77	4,32	1,04	0,37	-	
	B. Anadolu Lisesi	188	12,14	4,20				
	C. Sosyal Bilimler	73	11,63	4,15				
	D. Fen Lisesi	117	11,27	4,07				
İK	A. Mesleki ve Teknik Lise	210	17,91	5,84	0,82	0,48	-	
	B. Anadolu Lisesi	188	18,78	6,08				
	C. Sosyal Bilimler	73	18,34	6,10				
	D. Fen Lisesi	117	17,97	5,88				
CO	A. Mesleki ve Teknik Lise	210	10,63	4,54	14,95*	0,00	0,07	A-B** A-C** A-D**
	B. Anadolu Lisesi	188	8,95	4,26				
	C. Sosyal Bilimler	73	8,44	3,40				
	D. Fen Lisesi	117	7,70	3,15				

Not. Pillai's Trace=0,11, F(12, 1749)=10,40, p<0,01

*p<0,01

Tablo 18'e göre MANOVA sonuçları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermiştir [Pillai's Trace=0,11, F(12, 1749)=10,40, $\eta^2=0,04$, p<0,01.]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre sadece çevrimiçi olamama alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur [F(3, 584)=14,95, $\eta^2=0,07$, p=0,00<0,01]. Çevrimiçi olamama alt boyutunda Mesleki ve Teknik Lise öğrencilerinin ($X=10,63$, $Ss=4,54$) diğer okul türlerine göre daha çok nomofobik oldukları görülmüştür

4.2.3. Şarj cihazı taşıma durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin şarj cihazı taşıma durumuna göre nomofobi alt boyutları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 22. Şarj cihazı taşıma durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular

	Şarj Cihazı Taşıma	N	\bar{X}	Ss	F	p	η^2
BU	Hayır	423	8,65	3,04	28,23*	0,00	0,05
	Evet	165	10,14	3,05			
CY	Hayır	423	10,99	4,11	56,73*	0,00	0,09
	Evet	165	13,78	3,80			
İK	Hayır	423	17,62	5,94	17,39*	0,00	0,03
	Evet	165	19,87	5,68			
ÇO	Hayır	423	8,72	4,07	23,80*	0,00	0,04
	Evet	165	10,57	4,29			

Not. Wilk's Lambda=0,91, F(4, 583)=14,96, p<0,01

*p<0,01

Tablo 19'a göre MANOVA sonuçları şarj cihazı taşıma durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,91, F(4, 583)=14,96, $\eta^2=0,09$, p<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre, bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(1, 586)=28,23, $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=56,73, $\eta^2=0,09$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=17,39, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=23,80, $\eta^2=0,04$, p=0,00<0,01]. Şarj cihazı taşıyanların taşımayanlara göre daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Şarj cihazı taşıma durumunun nomofobi alt boyutları üzerinde orta düzeyde etkisi olup toplam varyansın %9'unu açıklamaktadır.

4.2.4. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre nomofobi alt boyutları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 23. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular

	Uyanır Uyanmaz Akıllı Telefon Kontrol Etme Durumu	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2
BU	Hayır	223	8,07	2,90	39,17*	0,00	0,06
	Evet	365	9,68	3,09			
CY	Hayır	223	9,87	3,61	83,41*	0,00	0,12
	Evet	365	12,93	4,13			
İK	Hayır	223	16,55	5,74	31,05*	0,00	0,05
	Evet	365	19,30	5,84			
ÇO	Hayır	223	7,60	3,49	59,71*	0,00	0,09
	Evet	365	10,24	4,31			

Not. Pillai's Trace=0,15, F(4, 583)=24,93, p=0,00<0,01

*p<0,01

Tablo 20'ye göre MANOVA sonuçları uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir [Pillai's Trace=0,15, F(4, 583)=24,93, $\eta^2=0,15$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre, bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(1, 586)=39,17, $\eta^2=0,06$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=83,41, $\eta^2=0,12$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=31,05 $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=59,71, $\eta^2=0,09$, p=0,00<0,01]. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol edenlerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumunun nomofobi alt boyutları üzerinde geniş düzeyde etkisi olup toplam varyansın %15'ini açıklamaktadır.

4.2.5. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre nomofobi düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 24. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre nomofobi düzeylerine ilişkin bulgular

	Uyumadan Önce Akıllı Telefon Kullanma	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	P	η^2
BU	Hayır	145	8,03	3,11	22,27*	0,00	0,04
	Evet	443	9,41	3,04			
CY	Hayır	145	9,14	3,60	86,04*	0,00	0,13
	Evet	443	12,63	4,04			
İK	Hayır	145	16,17	5,90	24,47*	0,00	0,04
	Evet	443	18,94	5,82			
ÇO	Hayır	145	7,61	3,83	29,87*	0,00	0,05
	Evet	443	9,77	4,20			

Not. Wilk's Lambda=0,87, F(4, 583)=21,83, p<0,01

*p<0,01

Tablo 21'e göre MANOVA sonuçları uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,87, F(4, 583)=21,83, $\eta^2=0,13$, p=0,000<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre, bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(1, 586)=22,27, $\eta^2=0,04$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=86,04, $\eta^2=0,13$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=24,47 $\eta^2=0,04$, p=0,00<0,01; F(1, 586)=29,87, $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01]. Uyumadan önce akıllı telefon kullananların daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Uyumadan önce akıllı telefon kullanma durumunun nomofobi alt boyutları üzerinde geniş düzeyde etkisi olup toplam varyansın %13'ini açıklamaktadır.

4.2.6. Anne eğitim düzeyine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre nomofobi alt boyutları arasında anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 25. Anne eğitim düzeyine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	Anne Eğitim Düzeyine	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. İlköğretim	421	9,23	3,11	29,90	0,05	0,01	-
	B. Lise	101	8,38	3,05				
	C. Yükseköğretim	56	9,09	3,17				
CY	A. İlköğretim	421	12,00	4,23	43,48	0,09	0,01	-
	B. Lise	101	11,00	4,11				
	C. Yükseköğretim	56	11,50	4,18				
İK	A. İlköğretim	421	18,57	5,84	72,55	0,13	0,00	-
	B. Lise	101	17,44	6,14				
	C. Yükseköğretim	56	17,52	6,33				
ÇO	A. İlköğretim	421	9,63	4,20	144,83*	0,00	0,03	A-C*
	B. Lise	101	8,73	4,24				
	C. Yükseköğretim	56	7,50	3,79				

Not. Wilk's Lambda=0,96, F(8, 1164)=24,93, p<0,01

*p<0,01

Tablo 22'ye göre MANOVA sonuçları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,96, F(8, 1164)=24,93, $\eta^2=0,02$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre, sadece çevrimiçi olamama alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur [F(2, 585)= 144,83, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01]. Anne eğitim düzeyi azaldıkça daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Ancak anne eğitim düzeyinin nomofobi alt boyutları üzerinde etkisi oldukça düşük olup toplam varyansın %2'sini açıklamaktadır.

4.2.7. Baba eğitim düzeyine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi alt boyutlarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 26. Baba eğitim düzeyine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	Baba Eğitim Düzeyine	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. İlköğretim	239	9,32	3,13	1,40	0,25	0,00	-
	B. Lise	209	8,84	3,23				
	C. Yükseköğretim	126	8,98	2,90				
CY	A. İlköğretim	239	12,45	4,20	5,37*	0,00	0,02	A-B*
	B. Lise	209	11,24	4,24				
	C. Yükseköğretim	126	11,40	4,07				
İK	A. İlköğretim	239	18,95	5,64	2,72	0,07	0,00	-
	B. Lise	209	17,79	6,02				
	C. Yükseköğretim	126	17,77	6,29				
ÇO	A. İlköğretim	239	10,01	4,34	9,74*	0,00	0,03	A-C*
	B. Lise	209	9,14	4,19				
	C. Yükseköğretim	126	8,06	3,76				

Not. Wilk's Lambda=0,96, F(8, 1164)=24,93, p<0,01

*p<0,01

Tablo 23'e göre MANOVA sonuçları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,96, F(8, 1164)=3,24, $\eta^2=0,02$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(2, 585)= 5,37, $\eta^2=0,02$, p=0,00<0,01; F(2, 585)= 9,74, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01]. Baba eğitim düzeyi azaldıkça daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Ancak baba eğitim düzeyinin nomofobi alt boyutları üzerinde etkisi oldukça düşük olup toplam varyansın %2'sini açıklamaktadır.

4.2.8. En çok iletişim kurma yoluna göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi alt boyutlarının en çok iletişim kurma yoluna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 27. En çok iletişim kurma yoluna göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	En iyi iletişim kurma yolu	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. Sosyal Medya	204	9,83	3,07	11,04*	0,00	0,04	A-C*
	B. Telefon	159	8,99	3,02				
	C. Yüz yüze	225	8,44	3,08				
CY	A. Sosyal Medya	204	13,57	4,02	35,48*	0,00	0,11	A-B*
	B. Telefon	159	11,47	3,71				A-C*
	C. Yüz yüze	225	10,36	4,14				
İK	A. Sosyal Medya	204	19,41	5,75	8,39*	0,00	0,03	A-C*
	B. Telefon	159	18,42	5,81				
	C. Yüz yüze	225	17,09	6,04				
ÇO	A. Sosyal Medya	204	10,50	4,52	16,84*	0,00	0,05	A-B*
	B. Telefon	159	9,06	4,14				A-C*
	C. Yüz yüze	225	8,21	3,66				

Not. Wilk's Lambda=0,88, F(8, 1164)=9,31, p<0,01

*p<0,01

Tablo 24'e göre MANOVA sonuçları en çok iletişim kurma yoluna göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,88, F(8, 1164)=9,31, $\eta^2=0,06$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(2, 585)= 11,04, $\eta^2=0,04$, p=0,00<0,01; F(2, 585)=35,48, $\eta^2=0,11$, p=0,00<0,01; F(2, 585)= 8,39, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01; F(2, 585)= 16,84, $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01]. Sosyal medya aracı ile iletişim kuran öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. En çok iletişim kurma yolunun nomofobi alt boyutları üzerinde orta düzeyde etkisi olup toplam varyansın %6'sını açıklamaktadır.

4.2.9. En çok internet kullanım amacına göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin en çok internet kullanım amacına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 28. İnternet kullanım amacına göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	En sık internet kullanım amacı	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. Sosyal Medya	337	9,67	2,91	9,73*	0,00	0,06	A-B*
	B. Araştırma	88	7,67	3,09				A-C*
	C. Oyun oynama	39	7,87	3,10				
	D. Ark. Haberleş.	82	8,85	3,26				
	E. Dizi-film	42	8,74	3,26				
CY	A. Sosyal Medya	337	12,88	3,91	17,75*	0,00	0,11	A-B*
	B. Araştırma	88	9,25	3,83				A-C*
	C. Oyun oynama	39	10,31	4,41				A-D*
	D. Ark. Haberleş.	82	11,17	4,48				A-E*
	E. Dizi-film	42	10,71	3,52				
İK	A. Sosyal Medya	337	18,98	5,53	8,44*	0,00	0,05	A-B*
	B. Araştırma	88	16,23	6,20				A-C*
	C. Oyun oynama	39	14,62	6,05				B-D*
	D. Ark. Haberleş.	82	19,26	6,47				C-D*
	E. Dizi-film	42	18,10	5,54				
CO	A. Sosyal Medya	337	10,33	4,24	15,80*	0,00	0,10	A-B*
	B. Araştırma	88	7,39	3,31				A-C*
	C. Oyun oynama	39	7,15	3,87				A-D*
	D. Ark. Haberleş.	82	8,59	3,87				A-E*
	E. Dizi-film	42	7,57	3,89				

Not. Wilk's Lambda=0,83, F(16, 1772)=7,00, p<0,01

*p<0,01

Tablo 25'e göre MANOVA sonuçları en çok internet kullanım amacına göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,83, F(16, 1772)=7,00, $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(4, 583)= 9,73, $\eta^2=0,06$, p=0,00<0,01; F(4, 583)=17,75, $\eta^2=0,11$, p=0,00<0,01; F(4, 583)= 8,44, $\eta^2=0,05$, p=0,00<0,01; F(4, 583)= 15,80, $\eta^2=0,10$, p=0,00<0,01]. Sosyal medya kullanmak amaçlı internete giren öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. En çok internet kullanım amacının nomofobi alt boyutları üzerinde orta düzeyde etkisi olup toplam varyansın %5'ini açıklamaktadır.

4.2.10. En çok kullandıkları zaman dilimine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin en çok kullandıkları zaman dilimine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 29. En çok kullandıkları zaman dilimine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	İnternet kullanım amacı	N	$\bar{\chi}$	Ss	F	p	η^2	Fark
BU	A. Gündüz (07:00-18:00)	102	8,28	3,06	9,56*	0,00	0,03	A-C*
	D. Akşam (18:00-23:00)	425	9,06	3,13				B-C*
	E. Gece (23:00-07:00)	61	10,46	2,64				
CY	A. Gündüz (07:00-18:00)	102	10,82	4,24	9,88*	0,00	0,03	A-C*
	D. Akşam (18:00-23:00)	425	11,71	4,16				B-C*
	E. Gece (23:00-07:00)	61	13,79	3,94				
İK	A. Sabah (07:00-18:00)	102	17,09	5,45	3,17	0,04	0,01	-
	D. Akşam (18:00-23:00)	425	18,37	6,12				
	E. Gece (23:00-07:00)	61	19,39	5,35				
CO	A. Gündüz (07:00-18:00)	102	8,72	4,18	9,56*	0,00	0,03	A-C*
	D. Akşam (18:00-23:00)	425	9,05	4,01				B-C*
	E. Gece (23:00-07:00)	61	11,41	5,04				

Not. Wilk’s Lambda=0,94, F(8, 1164)=4,24, p<0,01

*p<0,01

Tablo 26’ya göre MANOVA sonuçları en çok kullandıkları zaman dilimine göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk’s Lambda=0,94, F(8, 1164)=4,24, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunurken [F(2, 585)=9,56, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01; F(2, 585)=9,88, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01; F(2, 585)=9,56, $\eta^2=0,03$, p=0,00<0,01] iletişimi kaybetme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır [F(2, 585)=3,17, $\eta^2=0,01$, p=0,04>0,01]. Gece vakti akıllı telefon kullanan öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. En çok kullandıkları zaman diliminin nomofobi alt boyutları üzerinde küçük düzeyde etkisi olup toplam varyansın %3’ünü açıklamaktadır.

4.2.11. En çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre nomofobi düzeyine ilişkin bulgular

Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin en çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi-MANOVA yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 30. En çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre nomofobi düzeylerine ilişkin varyans analizi sonucu

	Boş Zaman Aktivitesi	N	\bar{x}	Ss	F	p	η^2	Fark	
BU	A. Ev işi yapmak	27	7,96	3,18	5,41*	0,00	0,05	C-G*	
	B. TV izlemek	35	9,06	2,77					F-G*
	C. Spor yapmak	45	8,07	3,40					
	D. Uyumak	67	9,61	3,00					
	E. Gezmek	104	9,02	2,86					
	F. Hobiler	120	8,21	3,11					
	G. İnternet	190	9,85	3,06					
CY	A. Ev işi yapmak	27	10,15	4,76	10,33*	0,00	0,10	A-G*	
	B. TV izlemek	35	11,06	3,81					C-G*
	C. Spor yapmak	45	10,44	4,17					D-F*
	D. Uyumak	67	12,22	3,91					F-G*
	E. Gezmek	104	11,76	3,54					
	F. Hobiler	120	10,08	4,14					
	G. İnternet	190	13,36	4,13					
İK	A. Ev işi yapmak	27	18,93	5,08	4,66*	0,00	0,05	C-G*	
	B. TV izlemek	35	19,57	5,44					F-G*
	C. Spor yapmak	45	15,62	5,48					
	D. Uyumak	67	19,12	5,41					
	E. Gezmek	104	18,35	5,18					
	F. Hobiler	120	16,58	6,54					
	G. İnternet	190	19,24	6,11					
CO	A. Ev işi yapmak	27	9,04	4,17	7,37*	0,00	0,07	C-G*	
	B. TV izlemek	35	8,26	3,55					E-F*
	C. Spor yapmak	45	7,44	3,35					F-G*
	D. Uyumak	67	8,90	3,46					
	E. Gezmek	104	9,84	3,71					
	F. Hobiler	120	7,91	3,78					
	G. İnternet	190	8,26	3,55					

Not. Wilk’s Lambda=0,85, F(24, 2017)=4,03, p<0,01

*p<0,01

Tablo 27'ye göre MANOVA sonuçları en çok yaptıkları boş zaman aktivitesine göre anlamlı farklılık göstermiştir [Wilk's Lambda=0,85, F(24, 2017)=4,03, $\eta^2=0,04$, $p=0,00<0,01$]. Her bir değişken için tek yönlü ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Bonferroni formülüyle düzeltilmiş anlamlılık düzeyine göre bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur [F(6, 581)=5,41, $\eta^2=0,05$, $p=0,00<0,01$; F(6, 581)=10,33, $\eta^2=0,10$, $p=0,00<0,01$; F(6, 581)=4,66, $\eta^2=0,05$, $p=0,00<0,01$; F(6, 581)=7,37, $\eta^2=0,07$, $p=0,00<0,01$]. Boş zamanını internette geçiren öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. En çok yaptıkları boş zaman aktivitesinin nomofobi alt boyutları üzerinde küçük düzeyde etkisi olup toplam varyansın %4'ünü açıklamaktadır.

4.3. Yapısal Eşitlik Modellemesine İlişkin Bulgular

4.3.1. Model değişkenlerine ait betimsel istatistikler

Araştırma kapsamında sınanan yapısal modeldeki değişkenler arasındaki basit ikili ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve Tablo 28' de sunulmuştur. Buna göre, BU ile CY ($r=0,58$; $p<0,01$), BU ile İK ($r=0,51$; $p<0,01$), BU ile ATB ($r=0,52$; $p<0,01$), CY ile İK ($r=0,56$; $p<0,01$), CY ile ÇO ($r=0,52$; $p<0,01$), CY ile ATB ($r=0,68$; $p<0,01$) ve ÇO ile ATB ($r=0,61$; $p<0,01$) arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. BU ile ÇO ($r=0,37$; $p<0,01$), İK ile ÇO ($r=0,38$; $p<0,01$), ve İK ile ATB ($r=0,41$; $p<0,01$) arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. CY ile GANO ($r=-0,11$; $p<0,01$), ÇO ile GANO ($r=-0,21$; $p<0,01$) ve ATB ile GANO ($r=-0,21$; $p<0,01$) arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. BU ile GANO ($r=-0,04$; $p>0,01$) ve İK ile GANO ($r=-0,00$; $p>0,01$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 31. Değişkenlere ait korelasyon katsayıları

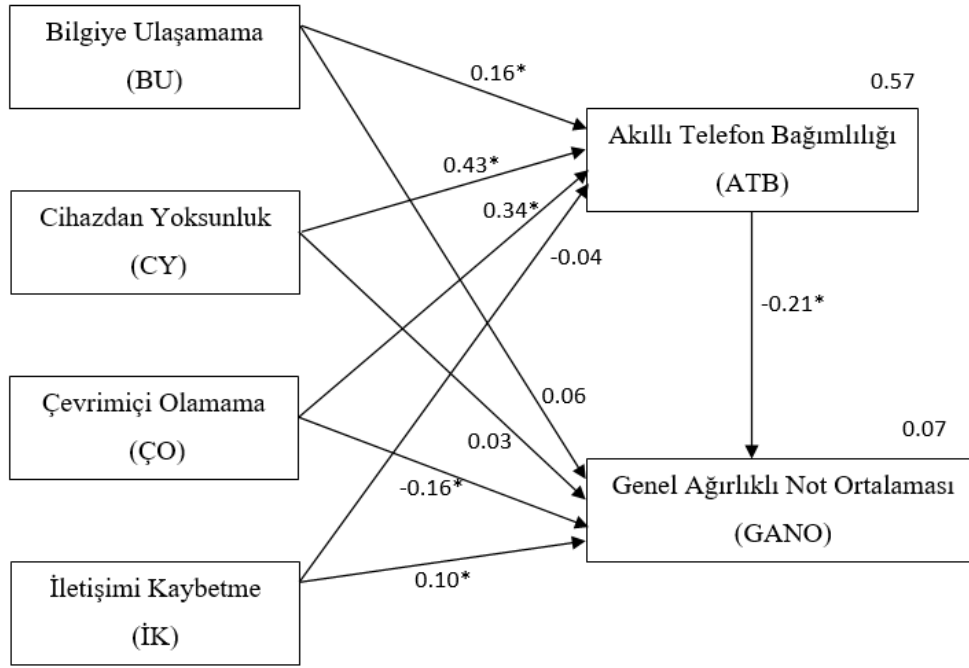
Değişken	BU	CY	İK	ÇO	ATB	GANO
BU	-	0,58**	0,51**	0,37**	0,52**	-0,04
CY		-	0,56**	0,52**	0,68**	-0,11*
İK			-	0,38**	0,41**	-0,00
ÇO				-	0,61**	-0,21**
ATB					-	-0,21*
GANO						-

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

4.3.2. Yapısal modelle ilişkin bulgular

YEM'in örneklem büyüklüğü, çok değişkenli normallik ve çoklu bağlantılılık gibi varsayımlar kontrol edilmiştir. (Teo, 2010). Kline' e (2005) göre YEM'de güvenilir sonuçlar elde etmek için gerekli olan örneklem büyüklüğü 100-150 olmalıdır. Bu çalışmada örneklem büyüklüğü 588 olduğu için koşula göre yeterli olduğu görülmektedir. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları BU ile ATB ($r=0,51$), CY ile ATB ($r=0,67$), İK ile ATB ($r=0,40$), ÇO ile ATB ($r=0,60$), BU ile GANO ($r=-0,03$; $p>0,01$), CY ile GANO ($r=-0,10$; $p<0,01$), İK ile GANO ($r=-0,00$; $p>0,01$), ÇO ile GANO ($r=-0,21$; $p<0,01$) ve ATB ile GANO ($r=-0,21$; $p<0,01$) ikililer arasında çok yüksek olmadığı görülmüştür ($r<0,80$). Ayrıca çoklu bağlantılılık problemi için bu ikili değişkenler arasındaki tolerans ve varyans artış faktör (VIF) değerleri hesaplanmıştır. Tolerans değeri genel kabul gören kesme noktası olan 0,20'den büyük ve VIF değeri de kesme noktası olan 10'dan küçük olduğundan çoklu bağlantılılık problemi olmadığına karar verilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımı ve uç değerlerin tespiti için Mahalanobis uzaklıkları hesaplanmıştır. Mahalanobis uzaklık değerleri χ^2 kritik değeri olan 20,52'den küçük olduğu tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu sonuca göre uç değer olmadığı görülmüştür.

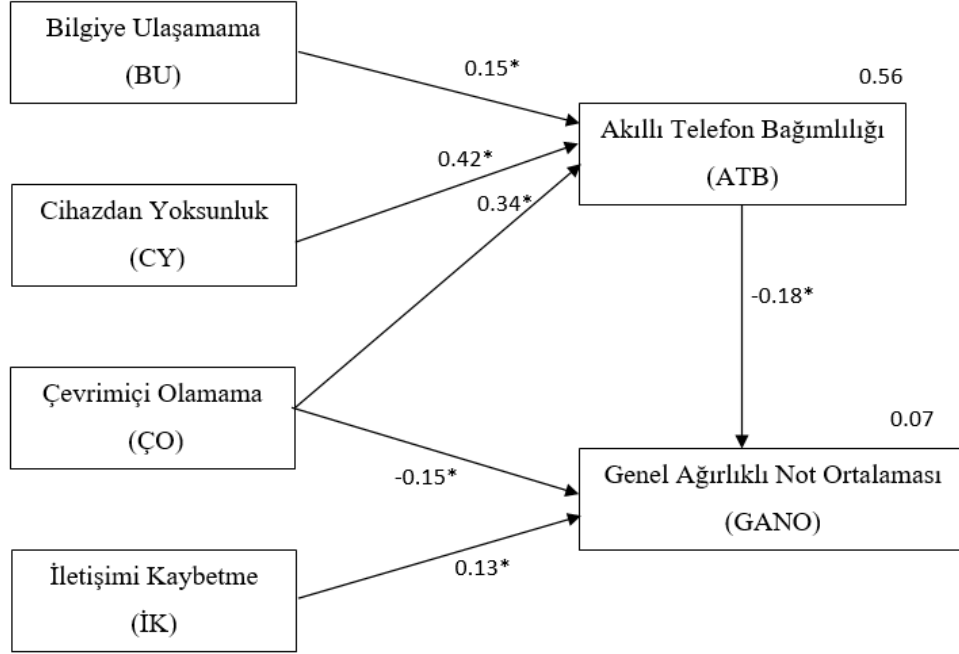
Çalışma kapsamında kuramsal olarak önerilen modelin toplanan veri tarafından desteklenip desteklenmediğini belirlemek için AMOS 23 programı kullanılarak YEM analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda hipotezler etrafında kurulan modelin değişkenler arasındaki yol katsayılarına bakılmış ve bazılarının anlamlı sonuçlar göstermediği görülmüştür (Şekil 2). Model üzerinde de görülebileceği üzere BU ile GANO ($\beta=0,06$; $p>0,05$), CY ile GANO ($\beta=0,03$; $p>0,05$), İK ile ATB ($\beta=-0,04$; $p>0,05$) arasındaki yol katsayısı düşük ve anlamsız çıkmıştır.

*p<0,01

Şekil 2. Önerilen yapısal modelin yol diyagramı

Elde edilen bu sonuçlara göre, önerilen yapısal modelin uyumluluğunu ve doğruluğunu sağlamak için yol katsayısı düşük olanlar modelden çıkartılmıştır. Böylece modelin son hali olan iyileştirilmiş model oluşturulmuştur (Şekil 3). YEM analizi sonucunda iyileştirilmiş modelin test edilmesi sonucunda modeldeki yapının veri seti ile iyi uyum gösterdiği anlaşılmıştır ($\chi^2=3,59$, $sd=3$, $p<0,01$, $\chi^2/sd=1,19$, $SRMR=0,01$, $RMSEA=0,01$, $CFI=1,00$, $TLI=0,99$, $NFI=0,99$, $GFI=99$, $AGFI=98$). Ki-kare ($\chi^2=3,59$, $p<0,01$) uyum indeksi anlamlı çıkmıştır. Ki-kare istatistiğinin örneklem büyüklüğünden etkilenebilmesinden dolayı Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranına (χ^2/sd) bakılmıştır. İyileştirilmiş modelin χ^2/sd değeri 1,19 olduğundan Kline'e (2005) göre mükemmel uyum göstermektedir ($\chi^2/sd<3$). Uyum indeksleri incelendiğinde ise RMSEA değeri 0 ile 0,05 aralığında olduğu için iyi uyum, SRMR değeri 0 ile 0,05 aralığında olduğu için iyi uyum, GFI değeri 0,95 ile 1 aralığında olduğu için iyi uyum, AGFI 0,90 ile 1 aralığında olduğu için iyi uyum, CFI 0,97 ile 1 aralığında olduğu için iyi uyum, TLI 0,97 ile 1 aralığında olduğu için iyi uyum ve NFI 0,95 ile 1 aralığında olduğu için iyi uyum göstermektedir (Alan, 2011; Tezcan, 2008).

*p<0,01

Şekil 3. İyileştirilmiş yapısal modelin yol diyagramı

İyileştirilmiş model üzerindeki değişkenler arası yol katsayıları Şekil 3’de verilmiştir. Buna göre model üzerindeki doğrudan etkilere bakıldığında; ATB değişkeni, BU ($\beta=0,15$; $p<0,01$), CY ($\beta=0,42$; $p<0,01$) ve ÇO ($\beta=0,34$; $p<0,01$) değişkenleri tarafından doğrudan etkilenmektedir. Bu etkiler kıyaslandığında; CY’nin standartlaştırılmış yol katsayısı BU ve ÇO’nunkinden daha yüksek olduğu için ATB’yi etkileme gücü de daha fazladır. GANO değişkeni; ÇO ($\beta=-0,15$; $p<0,01$), İK ($\beta=0,13$; $p<0,01$) ve ATB ($\beta=-0,18$; $p<0,01$) değişkenleri tarafından doğrudan etkilenmektedir. Yol katsayıları kıyaslandığında ATB’nin, ÇO ve İK’ya göre GANO’yu etkileme gücü daha fazladır.

Standartlaştırılmış yol katsayıları ve ilgili t-testi sonuçları Tablo 29’da sunulmuştur. Buna göre, dokuz hipotezden altı tanesi desteklenmiştir. Dışsal değişken olan; BU’nun ATB ($\beta=0,15$, $p<0,01$), CY’nin ATB ($\beta=0,42$, $p<0,01$), ÇO’nun ATB ($\beta=0,34$, $p<0,01$) ve İK’nın GANO ($\beta=0,13$, $p<0,01$) üzerinde anlamlı ve pozitif etkiye; ÇO’nun GANO ($\beta=-0,15$, $p<0,01$) üzerinde anlamlı ve negatif etkiye sahip olduğu, dolayısıyla H1, H2, H3, H7 ve H8 hipotezlerinin doğrulandığı görülmektedir. Fakat İK’nın, ATB ($\beta=-0,04$,

$p > 0,05$), BU'nun, GANO ($\beta = 0,06$, $p > 0,05$) ve CY'nin, GANO ($\beta = 0,03$, $p > 0,05$) üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı dolayısıyla H4, H5 ve H6 hipotezlerinin reddedildiği anlaşılmaktadır. İçsel değişkenlerden ATB'nin, GANO ($\beta = -0,18$, $p < 0,01$) üzerinde anlamlı ve negatif etkiye sahip olduğu ve H9 hipotezinin desteklendiği görülmektedir.

Tablo 32. Yapısal modele yönelik istatistikler

Hipotez	Yol	Standartlaştırılmış katsayısı	yol t-değeri	Sonuç
H1	BU → ATB	0,15	4,52**	Desteklendi
H2	CY → ATB	0,42	11,14**	Desteklendi
H3	ÇO → ATB	0,34	10,55**	Desteklendi
H4	İK → ATB	-0,04	-1,30	Desteklenmedi
H5	BU → GANO	0,06	0,87	Desteklenmedi
H6	CY → GANO	0,03	0,51	Desteklenmedi
H7	ÇO → GANO	-0,15	-3,07**	Desteklendi
H8	İK → GANO	0,13	2,13*	Desteklendi
H9	ATB → GANO	-0,18	-3,39**	Desteklendi

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$.

YEM analizlerinde değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkilerinin belirlenmesi de önemlidir (Kline, 2005; Raykov ve Marcoulides, 2006). Model üzerinde iki değişken arasındaki tek yönlü oklar doğrudan etkiyi, bir değişkenin diğerini aracı olan başka bir değişken üzerinden etkilemesi de dolaylı etkiyi ifade etmektedir. Toplam etki ise doğrudan ve dolaylı etkinin toplamıdır. Tablo 30'da modeldeki yapılar arasında bulunan doğrudan, dolaylı ve toplam etkiler sunulmuştur. Doğrudan etkilere bakıldığında, ATB; BU ($\beta = 0,15$), CY ($\beta = 0,42$) ve ÇO ($\beta = 0,34$) doğrudan etkilenmekte ve toplam varyansın %56'sı açıklamaktadır. GANO ise, ÇO ($\beta = -0,15$), İK ($\beta = 0,13$) ve ATB ($\beta = 0,34$) tarafından doğrudan etkilenmekte ve varyansının %07'si açıklanmaktadır. Model üzerindeki dolaylı etkilere bakıldığında ise BU, ATB aracılığı ile ($\beta = 0,09$); CY, ATB aracılığı ile ($\beta = 0,07$) ve ÇO, ATB aracılığı ile ($\beta = -0,12$) GANO'yu dolaylı olarak etkilemektedir. ÇO'nun GANO üzerinde en büyük toplam etkiye ($\beta = -0,37$) sahip olmasından dolayı GANO'nun en önemli yordayıcısı olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle, ATB, GANO ile ÇO arasında kısmi aracılık sağlamaktadır. GANO'daki varyansın %7'unun açıklanabildiği modelde, BU ve CY'nin, GANO üzerinde doğrudan etkilerinin olmadığı fakat bu değişkenlerin ATB üzerinden dolaylı olarak GANO'yu etkilediği görülmektedir. Ayrıca İK ($\beta = 0,13$) ve ATB ($\beta = -0,18$) GANO'yu doğrudan

etkilemektedir. Buradan, ATB 'nin, BU ile GANO ve CY ile GANO arasında tam aracılık rolü üstlendiği anlaşılmaktadır.

Tablo 33. Standartlaştırılmış doğrudan, dolaylı ve toplam etki büyüklükleri

Çıktı	R2	Yordayıcı	Doğrudan etki	Dolaylı etki	Toplam etki
ATB	0,56	BU	0,15**	-	0,15
		CY	0,42**	-	0,42
		ÇO	0,34**	-	0,34
GANO	0,07	BU	-	-0,02	-0,02
		CY	-	-0,07	-0,07
		ÇO	-0,15**	-0,06	-0,21
		İK	0,13**	-	0,13
		ATB	-0,18**	-	-0,18

*p<0.05. **p<0.01.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili literatüre dayalı olarak yorumlanıp tartışılmıştır. Yorumlar, “Akıllı telefon bağımlılığına ilişkin yorum ve tartışma”, “Nomofobi düzeyine ilişkin yorum ve tartışma” ve “Yapısal eşitlik modeline ilişkin yorum ve tartışma” olmak üzere üç alt başlık altında sunulmuştur. Bunların yanı sıra bu bölümde uygulamaya ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Yorum ve Tartışma

5.1.1. Akıllı telefon bağımlılığına ilişkin yorum ve tartışma

Günümüzde iletişim ve bilgi teknolojisinde yaşanan değişimler hızla devam etmektedir. Teknolojideki yaşanan değişimlerin gelecekte artarak devam edeceği göz önünde alındığında akıllı telefon teknolojisinin de daha ileri seviyelere ulaşacağı söylenebilir. Bu değişim ve gelişimler faydasının yanında zararını da yanında getirebilir. Bu çalışmada, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde bu sonucu destekler nitelikte araştırmaların olduğu gözlemlenmektedir (Deniz, 2014; Demir, 2018; Dirik, 2016; Kızıltoprak, 2018; Kuyucu, 2017; Meral, 2017; Ünal, 2015; Süler, 2016; Tohumcu, 2018; Toprak Derici, 2018; Sarıççek, 2018; Yıldırım, 2018; Yücelten, 2016). Noyan ve arkadaşları (2015), tarafından gerçekleştirilen çalışmada cinsiyet ile akıllı telefon bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ünal (2015) Tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında cinsiyet ile akıllı telefon bağımlılığı arasında bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Dirik (2016) tarafından örneklem grubunu lise öğrencilerinin oluşturduğu çalışmada akıllı telefon bağımlılığı açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini inceleyen bir grup araştırmacı ise cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olduğu sonucunu

elde etmiştir (Çakır ve Oğuz, 2017; Doğan ve Tosun, 2016; Genç Demirağ, 2017; Lee, Chang ve Cheng, 2014; Yılmaz, 2015). Bu farkın kadınların akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çakır ve Oğuz (2017) çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası erkek olduğunu ve buna rağmen araştırmaya katılan kadın öğrencilerin, akıllı telefon bağımlılıkları erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Demirci ve arkadaşları (2014) çalışmalarında kadın öğrencilerin aldıkları puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarına oranla daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz (2015) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada kadınların erkek öğrencilerden daha fazla bağımlılık geliştirdiğini bulgulamıştır. Doğan ve Tosun (2016) tarafından lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada kadın lise öğrencilerinin erkeklerden daha fazla problemlili akıllı telefon kullanımı gerçekleştirdiği görülmektedir. Chóliz (2012) ergenlerle yaptığı çalışmada akıllı telefon bağımlılığının kadınların erkeklere oranla daha fazla olduğunu saptamıştır. Durak ve Seferoğlu'nun (2017) çalışmasında ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu gözlemlenmiştir.

Cinsiyet ile akıllı telefon bağımlılığı arasında farklı sonuçların çıkması akıllı telefonların yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik durumların çok fazla etkisi olmaksızın herkes tarafından ulaşılabilir olması, akıllı telefonların sahip olduğu fonksiyonların hem kadınlara hem de erkelere hitap edecek özellikte olmasından kaynaklanıyor olabilir. Örneğin; kadınlar akıllı telefonları daha çok fotoğraf çekilmek ya da video kaydetmek için kullanırken erkeklerin ise e-mail kontrol etmek veya oyun oynamak amaçlı kullandığını söyleyebiliriz. Bu durumdan hareketle akıllı telefonlar sahip olduğu farklı fonksiyonlarla hem erkeklere hem de kadınlara hitap etme gücüne sahip olduğundan dolayı hangi cinsten olursa olsun kullanıcılarında bağımlılık yapabilecek etkiye sahip olduğundan dolayı akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet bakımından farklılık göstermediğini söylemek mümkündür.

Okul türü değişkenine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile okul türü değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Selçuklu Anadolu lisesinin diğer liselere göre daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamıza paralel sonuçlar gözlenmektedir. Çakır ve Oğuz (2017) çalışmasında okul türü değişkeni ile akıllı telefon bağımlılığı

arasında anlamlı fark olduğunu belirtmiştir. Bu durumun aksine akıllı telefon bağımlılığı ile okul türü değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalarda vardır (Kızıltoprak, 2018; Meral, 2017).

Şarj cihazı taşıma durumu göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile şarj cihazı taşıma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Şarj cihazı taşıyan öğrencilerin daha fazla bağımlı olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu değişken ile çalışılan bir araştırmanın olmadığı görülmüştür. Akıllı telefon bağımlısı olan bireylerin sürekli telefon kullanmasından dolayı şarj cihazlarını yanında taşıması beklenen durum olarak yorumlanırken çalışmamızın bulguları da bu yorumu desteklemektedir.

Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Uyanır uyanmaz akıllı telefonunu kontrol eden öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu değişken ile çalışılan bir araştırmanın olmadığı görülmüştür. Akıllı telefon bağımlısı olan bireylerin sürekli telefon kullanmasından dolayı uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etmesi beklenen durum olarak yorumlanırken çalışmamızın bulguları da bu yorumu desteklemektedir.

Uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme durumuna göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçiren öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamıza paralel sonuçlar gözlenmektedir (Gezgin vd., 2018; Tohumcu,2018). Gezgin ve arkadaşları (2018) çalışmalarında öğrencilerin gece yatmadan önce yataklarında akıllı telefonları ile vakit geçirdiklerini belirtmiştir.

Anne-Baba eğitim düzeyine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile anne-baba eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Anne-baba eğitim düzeyi arttıkça akıllı telefon bağımlılığı azalmaktadır.

Sonucumuza paralel olarak Durak ve Seferoğlu (2017) alışmasında anne-baba eğitim düzeyi arttıka akıllı telefon bağımlılığının düştüğünü belirtmiştir.

İletişim kurma yoluna göre bulgular analiz edildiğinde, lise ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile iletişim kurma yolu arasında istatikselsel olarak anlamlı fark bulunmuştur. İletişim kurma yolundan sosyal medya araçlarını seçen öğrencilerin bağımlılıklarının daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamıza paralel olarak Durak ve Seferoğlu (2017) alışmasında sosyal medya kullanan kişilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyinin daha fazla olduğunu belirtmiştir.

İnternet kullanım amacına göre bulgular analiz edildiğinde, lise ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile internet kullanım amacı arasında istatikselsel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Sosyal medya kullanmak için internete giren öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu gözlemlenmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamıza paralel sonuçlar gözlenmektedir. nal (2015) alışmasında öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin; internette srf yapanların %85,27, sosyal ağ takibi yapanların %83,67 ve fotoğraf çekenlerin %83,91 olarak ifade etmiştir. İnternet kullanım amacını yakından ilgilendiren akıllı telefon kullanım amacı ile akıllı telefon bağımlılığı arasında istatikselsel olarak anlamlı fark bulunurken, bu farkın sosyal medya kullanma amacıyla akıllı telefon kullananların bağımlılık düzeyleri daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Meral, 2017).

Akıllı telefon kullanılan zaman dilimine göre bulgular analiz edildiğinde, lise ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile Akıllı telefon kullanılan zaman dilimi arasında istatikselsel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Gece (23:00-07:00) akıllı telefonla vakit geçiren öğrencilerin daha fazla bağımlı olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamıza paralel olarak Gezgin ve arkadaşları (2018) alışmalarında öğrencilerin akıllı telefonlarını çoğunlukla gece yatmadan önce yataklarında kullandıklarını ifade etmiştir.

Boş zaman aktivitesine göre bulgular analiz edildiğinde, lise ğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile boş zaman aktivitesi arasında istatikselsel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Boş zamanını sosyal medya ile geçiren öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu değişken ile çalışılan bir araştırmanın

olmadığı görülmüştür. Akıllı telefon bağımlısı olan kişi için boş zamanında telefonu ile sosyal medya araçlarında vakit geçirmesi beklenen durum olarak yorumlanabilir.

5.1.2. Nomofobi düzeyine ilişkin yorum ve tartışma

Gündelik hayatımızda sayısız kolaylıklar sunarak yaşamı daha eğlenceli hâle getiren akıllı telefonların ilk zamanlarda belki de hiç akla gelmeyen birtakım sorunları da beraberlerinde getirdikleri görülmektedir. Bu sorunlar; fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutlarının yanında, özellikle teknolojiye meyilli gençlerin hayat rutinlerini etkileyebilmektedir. Bu çalışmada, mobil cihazdan yoksun olma korkusu anlamına gelen, nomofobi kavramı ele alınmış ve bu olgunun lise öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile nomofobi düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Kadınların erkek bireylere göre daha nomofobik olduğu sonucuna varılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde çalışmamıza paralel sonuçlar olduğu görülmektedir (Burucuoğlu, 2017; Erdem vd., 2016; Erdem vd.,2017; Gezgin ve Çakır, 2016; Gezgin vd. 2017; SecureEnvoy, 2012; Tavolacci vd., 2015; Yıldırım vd., 2016). Yıldırım ve diğerleri (2015) yaptıkları çalışmada kadınların nomofobi eğilimlerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Gezgin ve arkadaşlarının (2017) yapmış olduğu çalışmada da kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla nomofobik olduğu saptanmıştır. Ayrıca literatürde kadın ve erkeklerin nomofobi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı yönünde de çalışmalar bulunmaktadır (Adnan ve Gezgin, 2016; Dixit vd., 2010; Erdem vd., 2016; Öz, 2018). Yapılan çalışmalardaki farklı örneklem gruplarının olması bu sonuçların farklılaşmasına sebep olabilir. Bu konuda daha detaylı çalışmaların yapılması faydalı olacaktır. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında kadınların bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve iletişimi kaybetme alt boyutlarında erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ancak çevrimiçi olamama alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum Erdem ve diğerlerinin (2017) çalışmasıyla uyum göstermektedir.

Okul türü değişkenine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı fark bulunmazken nomofobinin alt

boyutlarından cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olama boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Cihazdan yoksunluk alt boyutunda sağlık meslek lisesi öğrencilerinin daha az nomofobik oldukları ve cihazlarından ayrıldıklarında daha az strese kapıldığı yorumuna ulaşabiliriz. Çevrimiçi olamama boyutunda ise fen lisesi öğrencilerinin daha az nomofobik oldukları ve çevrim içi olamadıklarında daha az kaygı yaşadıklarını söyleyebiliriz. İlgili literatüre bakıldığında Öz'ün (2018) çalışmasında üniversite öğrencilerinin okuduğu fakülteye göre nomofobi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

Şarj cihazı taşıma durumuna göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile şarj cihazı taşıma durumu arasında anlamlı fark bulunmuştur. Şarj cihazı yanında olan öğrencilerin nomofobi düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde paralel sonuç bulunan çalışmalar vardır (Bragazzi ve Del Puente, 2014; Hoşgör, vd., 2017; Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016; Pavithra ve Madhukumar, 2015; Sırakaya, 2018). Akıllı telefonun şarjın tükenmesi nomofobik bireylerde endişe yaratan bir durumdur (Bragazzi ve Pente, 2014; Gezgin ve Çakır, 2016; Pavithra ve Madhukumar, 2015). Bu durumdan kaçınmak için nomofobiye yatkın bireyler akıllı telefonlarının şarjını sürekli kontrol etmektedir. Günümüzde şarj cihazlarının hafif ve küçük boyutlarda olması taşınabilirliğide kolaylaştırdığı düşünülürse, nomofobi riski taşıyan bireylerin yanlarında şarj aleti taşınması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca nomofobinin tüm alt boyutları (bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama) ile şarj cihazı taşıma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumuna göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu arasında anlamlı fark bulunmuştur. Uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol eden öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde paralel sonuç tespit edilmiştir (Hoşgör vd., 2017; Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016; Sırakaya, 2018). Nikhita, Jadhav ve Ajinkya (2015) çalışmalarında katılımcılarının %41,45'inin sabah telefonlarını bulamadığında tedirgin oldukları belirtmiştir. Bireyin sabah uyandığında akıllı telefonunu kontrol etme ihtiyacı hissetmesi, telefon kullanmadığındaki geçen süredeki olaylardan haberdar olmayı istemesiyle izah edilebilir. Benzer olarak gece uyumadan önce akıllı telefonunu kontrol eden öğrencilerin nomofobi

düzelelerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar alanyazında yapılan çalışmalarca desteklenmektedir (Hoşgör vd., 2017; Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016; Sırakaya, 2018). Örneğin, İngiltere’de yürütölen bir araştırmada her on kişiden dokuzunun gece yatmadan önce telefonla vakit harcadıkları için uykusuzluk problemi çektikleri, yaklaşık %78’inin gece yatmadan önce cep telefonlarını kontrol ettikleri saptanmıştır (Singh ve Yadav, 2015). Gece yatmadan önce akıllı telefon ile zaman geçirmenin mobil telefon bağımlılığı ve nomofobinin özelliklerinden olduğu da belirtilmiştir (Pavithra ve Madhukumar, 2015). Bireylerin gece uyumadan önce ve sabah uyanır uyanmaz akıllı telefonlarını kontrol etmeleri, akıllı telefonlarından gelecek bildirimlere verdikleri önemi göstermektedir. Ayrıca nomofobinin tüm alt boyutları (bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetme ve çevrimiçi olamama) ile uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Literatüre bakıldığında alt boyutları ile ilgili çalışma yapılmadığından çalışmamız bu alanda kaynak oluşturacaktır.

Anne eğitim düzeyine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde Öz’ün (2018) çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Fakat nomofobinin alt boyutlarından sadece çevrimiçi olamama boyutu ile anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu ilişkiye bakıldığında anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görölmüştür. Annenin eğitim seviyesi çocuğun nomofobi seviyesini etkilediği yorumu yapılabilir. Baba eğitim düzeyine bakıldığında ise lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunmuştur. Nomofobinin alt boyutlarından cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olamama alt boyutlarında anlamlı ilişki bulunurken bilgiye ulaşamama ve iletişimi kaybetme alt boyutlarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. İstatistiksel olarak anlamlı bulunan tüm gruplarda baba eğitim düzeyi ilköğretim olan bireylerin çocukları daha fazla nomofobik çıkmıştır. Buna bağlı olarak nomofobi için baba eğitim düzeyinin önemli olduğu yorumu yapılabilir. Öz’ün (2018) çalışmasında ise baba eğitim düzeyi ile nomofobi arasında anlamlı fark bulunmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde anne-baba eğitim düzeyi ile ilgili bir çalışmanın olduğu ve bu alandaki kaynak yetersizliği dikkat çekmektedir.

İletişim kurma yoluna göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ve tüm alt boyutları ile iletişim kurma yolu arasında anlamlı fark bulunmuştur.

İletişim kurma yolundan sosyal medya aracılığıyla iletişim kuran öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Bulgularımıza paralel olarak Polat'ın (2017) çalışmasında en çok kullanılan sosyal medyanın başında instagram uygulamasının geldiği bireylerin Instagram hesaplarında aktif olmak ve Instagramı düzenli olarak kullanmak için telefonla oldukça fazla vakit geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcılar akıllı telefonlarını sosyal medyadan uzak kalmama amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Sosyal medya kullanımının son derece popüler olduğu günümüzde insanların telefondan uzak kaldığında stres halinde olmalarına sebep olurken, sosyal medyanın ciddi anlamda insanlarda nomofobik hastalıklar oluşturabileceğini ifade etmiştir (Polat, 2017). Benzer olarak internet kullanım amacı ile nomofobi düzeyi ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Sosyal medya kullanmak için internete giren öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu tespit edilmiştir. Bulgulara bakılarak internette girme amacı sosyal medya olan öğrencilerin, zamandan ve mekândan bağımsız olarak her yerde ve zamanda internete girebilme fırsatı veren akıllı telefonlar bireylerin vazgeçilmez tercihi olmaktadır. Kalaskar (2015) çalışmasında katılımcıların neredeyse %83'ü, sabah kalkar kalkmaz güne sosyal ağ siteleriyle başladıklarını ve bu davranışın nedenini, ailelerine ve arkadaşlarına günaydın demek ve arkadaşları ile gece geç saatlerde sohbet ederken kaçırmış olabilecekleri mesajları görmek için olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca boş zaman aktivitesi ile nomofobi ve tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Nomofobi toplam, bilgiye ulaşama ve cihazdan yoksunluk değişkenlerinde boş zamanında internet kullanan öğrenciler daha fazla nomofobikken iletişimi kaybetme (TV) ve çevrimiçi olamama (gezmek) alt boyutlarında bu durum farklılaşmaktadır. İletişim kurma yolu, internet kullanım amacı ve boş zaman aktivitesi değişkenleri sonuçları birbirini tamamlar nitelikte olup nomofobiyi arttırdığı yorumunu yapabiliriz.

Kullandıkları zaman dilimi değişkenine göre bulgular analiz edildiğinde, lise öğrencilerinin nomofobi düzeyi ve bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olamama alt boyutları ile iletişim kurma yolu arasında anlamlı fark bulunurken sadece iletişimi kaybetme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır. Gece (23.00-07.00) telefonla vakit geçiren öğrencilerin daha fazla nomofobik olduğu görülmektedir. Gece geç vakitlere kadar telefonla vakit geçirmenin öğrencini uyku düzeni başta olmak üzere hayat rutinini etkileyeceği yorumu yapılabilir. İlgili literatür incelendiğinde nomofobi ve

kullanılan zaman dilimi değişkeni ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamış bu alanda kaynak yetersizliği göze çarparken çalışmamızın kaynak olabileceği söylenebilir.

5.1.3. Yapısal eşitlik modeline ilişkin yorum ve tartışma

Çalışmadan elde edilen bulgular cihazdan yoksunluk (CY $\beta=0,42$) faktörünün akıllı telefon bağımlılığı (ATB) zerinde hem doğrudan anlamlı etkiye hem de toplamda en büyük etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmada, modelde önerilen hipotezin aksine, iletişimi kaybetme (İK) faktörünün akıllı telefon bağımlılığı (ATB) zerinde doğrudan anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Akıllı telefon bağımlılığı olan öğrencilerin telefonu iletişim sağlama amaçlı kullanmadığı söylenebilir. Nomofobi ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmanın olmaması bu alandaki eksikliğe dikkat çekmektedir. Yeni çalışmaların yapılması daha güvenilir sonuçlar elde edilmesine olanak sağlayacaktır.

Çalışmadan elde edilen bulgular akıllı telefon bağımlılığının (ATB $\beta=-0,18$) okul başarısı (GANO) zerinde doğrudan en büyük anlamlı etkiye sahip olduğunu gösterirken okul başarısı (GANO) zerinde toplamda en büyük etkinin evrimii olamama (O $\beta=-0,27$) faktöründe olduğu görülmektedir. Hoşgör ve arkadaşlarının (2017) nomofobinin okul başarısı üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmada nomofobinin alt boyutlarından sadece “evrimii olamama (O)” alt boyutunun okul başarısı üzerinde negatif anlamlı etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Bizim alışmamızda da evrimii olamama (O) faktörü okul başarısını (GANO) negatif yönde etkilemektedir. Lise ğrencileri için evrimii olamama (O) halinin okul yaşamlarına etkisi daha net görülmekte ve yorumlanabilmektedir. Öğrenciler için evrimii olamama, yani internetten mahrum olma demek; Instagram, Facebook, Twitter gibi sosyal medya araçlarını kullanamamak, WhatsApp’dan yazışamama, Youtube’dan video izleyememe, müzik dinleyememe, oyun oynayamama gibi, kendileri için oldukça önemli görülen birtakım alışkanlıkların gerçekleştirilememesi anlamına gelmektedir. Bu durumda akıllı telefonlarıyla bu tür eylemleri gerçekleştiren öğrencilerin, derslerinden fedakrlık etmeleri kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu da öğrencilerin daha düşük bir GANO’ya sahip olmalarına yol açmaktadır.

Literatüre bakıldığında akıllı telefon bağımlılığı ile okul başarısı arasında negatif ilişki olduğunu destekler nitelikte çalışmaların olduğu gözlemlenmiştir (Dirik, 2016; Gümüş, 2018; Kızılltoprak,2018; Lee ve Lee, 2017; Meral, 2017; Uğur ve Koç,2015; Süler, 2016;

Yıldırım, 2018). Yıldırım (2018) çalışmasında akıllı telefon bağımlılık düzeyi ile akademik başarısı arasında negatif bir ilişki olduğunu ve akıllı telefon bağımlılığının ergenlerin akademik başarısını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Akıllı telefon bağımlılığı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir grup araştırmacı ise bu iki değişken arasında anlamlı ilişki olmadığını ifade etmektedir. Elmas ve arkadaşların (2015) yaptıkları araştırmaya göre, akıllı telefon kullanımının akademik başarı ile ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığı (ATB), çevrimiçi olamama (ÇO) ile okul başarısı (GANO) arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü oynamaktadır. Çevrimiçi olamama (ÇO) faktörü okul başarısını doğrudan ($\beta=-0,15$) etkilediği gibi akıllı telefon bağımlılığı (ATB) üzerinden dolaylı ($\beta=-0,12$) da etkilemektedir. Çalışmada, modelde önerilen hipotezin aksine, bilgiye ulaşamama (BU) ve cihazdan yoksunluk (CY) faktörlerinin okul başarısı (GANO) üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Ancak akıllı telefon bağımlılığı (ATB) üzerinden dolaylı bir etkiye sahiptir. Diğer bir deyişle, akıllı telefon bağımlılığı (ATB), bilgiye ulaşamama (BU) ile okul başarısı (GANO) ve cihazdan yoksunluk (CY) ile okul başarısı (GANO) arasındaki ilişkide tam aracılık rolü oynamaktadır.

Erdem ve arkadaşları (2016) tarafından 312 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmış olan çalışmada nomofobi ölçeği alt boyutlarından tümünün (Çevrimiçi Olamama (ÇO), İletişimi Kaybetme (İK), Cihazdan Yoksunluk (CY) ve Bilgiye Ulaşamama (BU)) öğrencilerin akademik başarısı üzerinde negatif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu saptamıştır. Matoza-Báez ve Carballo-Ramírez (2016) tarafından 234 tıp fakültesi öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada; öğrencilerin nomofobi düzeyleri arttıkça akademik performanslarının azaldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra Figueroa ve diğerlerinin (2015) çalışmasında okul başarısı ile nomofobi arasında; Jena'nın (2015) çalışmasında ise nomofobi ile aktif öğrenme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca bazı çalışmalarda nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığı aynı gibi alınsa da çalışmamızda farklı olduğu tespit edilmiştir. Nomofobi, akıllı telefon bağımlılığının tetikleyicisi olup eğer kaygı halinde müdahale edilmezse bağımlılık boyutuna dönüşebileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Yapılan çalışmanın sonucuna göre akıllı telefon bağımlılığı ve nomofobinin akademik başarı üzerinde negatif etkisi bulunmuştur. Öğrencilerin telefonla fazla vakit geçirmesi ve telefonlarından ayrılmak istememesi onların derslerine daha az vakit ayırmasına bu da düşük bir akademik ortalamaya sebep olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin kendilerine hedefler oluşturularak akademik başarılarını artırmaları ve zamanlarını verimli ders çalışma amacı ile kullanmaları için rehberlik çalışmaları yapılabilir.
2. Nomofobi teriminin yeni olması bu alandaki tehlikenin farkında olunmadığına ve riskin her geçen gün artmasına sebep olduğu için bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
3. Teknolojinin kolaylıklarının yanı sıra tehlikesinin de olduğunun farkına varılmalıdır.
4. Nomofobinin akıllı telefon bağımlılığı aracılığı ile akademik başarı üzerindeki etkisinin kontrol edilmesi için ailelerin çocuklarını kontrol etmeleri ve onların telefonla geçirdikleri saatleri kısıtlamaları gerekmektedir.
5. Özellikle kullandıkları zaman dilimleri dikkate alınırsa ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
6. Yoksunluğun bağımlılık aracı ile başarıyı etkilemesi aslında nomofobinin başlarda fark edilmesinin bağımlılığa dönüşmeden negatif etkilerinin azaltılabileceğinin sinyalidir. Bu yüzden ailelere büyük sorumluluk düşmektedir. Okullarda aile bilgilendirme seminerleri yapılabilir.

5.2.2. İleride yapılabilecek araştırmalara yönelik öneriler

1. Akıllı telefon bağımlılığı ve nomofobi düzeyi yüksek öğrencilere grupla psikolojik danışma yapılarak etkilerine bakılabilir.

2. Bu çalışmada lise öğrencileri örneklem olarak alınmıştır. Gelecek çalışmalarda farklı yaş ve meslek gruplarından kişilerin örneklem olarak alınması sonuçların genellemesi açısından faydalı olacaktır.
3. Bu araştırma da lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyi ile nomofobi düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve akıllı telefon bağımlılığı, nomofobi ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmıştır. Bu araştırma Konya ili Akşehir ilçesinde bulunan liselerde yapılmıştır. Bu çalışmanın Türkiye'nin farklı illerinde bulunan liselerde de yürütülmesi araştırmanın sonuçlarının genelleme olasılığını artıracaktır.
4. Bu araştırmanın örneklemi lise düzeyinden öğrenciler oluşturmaktadır. Farklı öğrenim düzeyinde öğrenim gören öğrenciler açısından bu değişkenlerin incelenmesi faydalı olacaktır.
5. Nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığı ve mücadele konusunda aileler ile çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S., ve Tatlı, H. S. (2013). *Akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma*. Antalya: Akademik Bilişim.
- Adnan, M. ve Gezgin, D. M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49 (1), 141-158.
- Aksoy, V. (2015). İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin fen lisesi öğrencilerinin demografik özelliklerine göre değişimi ve akademik başarılarına etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(19): 365-383.
- Aktaş, H., Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100.
- Alan, A. A. (2011). *Amaç karşıtı iş davranışları ile kişilik ve iş tatmini arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye.
- Altındağ, İ. (2015). *Bayesci doğrusal olmayan yapısal eşitlik modeli*. Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmış doktora tezi, Konya, Türkiye.
- Altındağ, Y. ve Bulut, S. (2017). Aday sınıf öğretmenlerinde problemlili akıllı telefon kullanımının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1670-1682.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, 03, 411-423.
- Andıç, H. (2009). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, Türkiye.
- Anshari, M., Alas, Y., Hardaker, G., Jaidin, J. H., Smith, M. & Ahad, A. D. (2016). Smartphone habit and behavior in brunei: personalization, gender, and generation gap. *Computers in Human Behavior*, 64, 719-727.
- Aşık, N. (2018). Aidiyet duygusu ve nomofobi ilişkisi: turizm öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 7 (2), 24-42.
- Arkçı, S. (2014). *Ortaöğretim kurumlarında zaman yönetimi: Adıyaman/Gölbaşı örneği*, Yüksek lisans tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Bahı, R.R. & Delulus, D. (2015). Nomophobia. (Ed.) Yan, Z., *Encyclopedia of Mobile Phone Behavior* (Volumes 1,2 & 3), IGI Global, Hershey, PA.

- Baykut, A. (2014). *Sosyal medya ilgisinin akıllı telefon tüketimine etkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye.
- Bayram, N. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş amos uygulamaları*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bragazzi, N. L. & Del Puente, G. (2014). A proposal for including nomophobia in the new dsmv. *Psychology Research and Behavior Management*, 7, 155-160.
- Burucuoğlu, M. (). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeyleri üzerinde bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 482-489.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E. ve Karadeniz, D. Ş. F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cheever, N. A., Rosen, L. D., Carrier, L. M., & Chavez, A. (2014). Out of sight is not out of mind: The impact of restricting wireless mobile device use on anxiety levels among low, moderate and high users. *Computers in Human Behavior*, 37, 290-297.
- Choliz M. (2010). Mobile phone addiction: a point of issue. *Addiction*, 105(2), 373-374.
- Choliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: the test of mobile phone dependence (TMD). *Prog Health Sci*, 2(1), 33-44.,
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429.
- Çolak , C., Güneş, G. ve Tekin, Ç., (2014). Cep telefonu problemleri kullanım ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *MedicineScience* 3(3): 1361 -1381.
- Dirik, K. (2016). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile öz-güven arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Dixit, S., Shukla, H., Bhagwat, A., Bindal, A., Goyal, A., Zaidi, A., & Shrivastava, A. (2010). A study to evaluate mobile phone dependence among students of a medical college and associated hospital of central India. *Indian Journal of Community Medicine*, 35(2), 339.

- Doğan, U. ve Tosun, N. (2016). Lise öğrencilerinde problemlili akıllı telefon kullanımının sosyal kaygı ve sosyal ağların kullanımına aracılık etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(22), 99-128.
- Durak, H. ve Seferoğlu, S. (2018). Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımları ve bağımlılık düzeyleriyle ilgili unsurlar. *Eğitim Teknolojisi Kuram Ve Uygulama*, 8(1), 1-23.
- Dursun, Y. ve Kocagöz, E. (2010). Yapısal eşitlik modellemesi ve regresyon: karşılaştırmalı bir analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (35), 1-17.
- Eldeleklioğlu, J. (2008). Ergenlerin zaman yönetimi becerilerinin kaygı, yaş, cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 656-663
- Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. S. ve Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 49-54
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U. ve Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (nomofobi) akademik başarıya etkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (3), 923-936.
- Erdem, H., Türen, U. ve Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye'den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örneklemini. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12.
- Figuroa Angulo Y, vd. (2015). *Adicción al internet, teléfono móvil y su relación con rendimiento académico en los estudiantes del programa de odontología de la Universidad de Cartagena*, Doctoral dissertation, Universidad de Cartagena.
- Forste, R. & Jacobsen, W.C. (2010). The wired generation: academic and social outcomes of electronic media use among university students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(5): 275-280.
- Genç Demirağ, D. (2017). *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü ve tıp fakültesi öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile depresyon ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı.
- Gezgin, D. M. ve Çakır, Ö. (2016). Analysis of nomophobic behaviors of adolescents regarding various factors. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 2504-2519.

- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L. ve Yıldırım, S. (2017). Sosyal ağ kullanıcıları arasında nomofobi yaygınlığının çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 1-15.
- Gezgin, D. M., Şumuer, E., Arslan, O. ve Yıldırım, S. (2017). Nomophobia Prevalence among Pre-service Teachers: A case of Trakya University. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 86-95.
- Gupta, N., Garg, S., & Arora, K. (2016). Pattern of mobile phone usage and its effects on psychological health, sleep, and academic performance in students of a medical university. *National Journal of Physiology, Pharmacy and Pharmacology*, 6(2), 132-139.
- Gürfidan, H. (2017). *Okul kültürü, teknoloji liderliği ve destek hizmetlerinin teknoloji entegrasyonu üzerindeki rolü: bir yapısal eşitlik modelleme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye.
- Gümüş, A. (2018). *Tıp fakültesi öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve depresyon durumlarının değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- Gümüş, İ. ve Ögeve, C. (2015). Önlisans Öğrencilerinin Akıllı Cep Telefon Kullanmalarının Başarı ve Harcama Düzeylerine Olası Etkileri Üzerine Bir Çalışma. *Akademik Platform*. 310-315.
- Hamutoğlu, N., Gezgin, D., Samur, Y. ve Yıldırım, S. (2018). Genç nesil arasında yaygınlaşan bir bağımlılık: akıllı telefon bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram Ve Uygulama*, 8 (2), 212-231.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hong, F.-Y., Chiu, S.-I., & Huang, D.-H. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by Taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2152-2159.
- Hoşgör, H., Tandoğan, Ö. ve Gündüz-Hoşgör, D. (2017). Nomofobinin günlük akıllı telefon kullanım süresi ve okul başarısı üzerindeki etkisi: Sağlık personeli adayları örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(46), 573-595.
- Jena, R.K. (2015). Compulsive use of smartphone and its effect on engaged learning and nomophobia, *Smart Journal of Business Management Studies*, 11(1), 42-51.

- Kalaskar, P. B. (2015). A study of awareness of development of NoMoPhobia condition in smartphone user management students in Pune city. *ASM's International E-Journal on Ongoing Research in Management and IT*, 320-326.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik testleri (3. Baskı)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karaarslan, İ. A., ve Budak, L. (2012). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu özelliklerini kullanımlarının ve gündelik iletişimlerine etkisinin araştırılması, *Journal of Yaşar University*, 26(7), 4548-4571. <http://dergipark.gov.tr/jyasar/issue/19138/203097> adresinden 1 Kasım 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaur, A., Sharma, P. & Manu. (2015). A descriptive study to assess the risk of developing nomophobia among students of selected nursing colleges Ludhiana, punjab. *International Journal of Psychiatric Nursing*, 1(2), 1-6.
- Kaplan Akıllı, G. ve Gezgin, D. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Examination of the Relationship Between Nomophobia Levels and Different Behavior Patterns of University Students. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (40), 51-69.
- Kayabaş, B. K. (2013). Mobil yaşam. T. V. Yüzer ve M. E. Mutlu (Ed.), *Yeni İletişim Teknolojileri* (ss.176-201). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- King, A.L.S., Valença, A.M., Silva, A.C., Baczynski, T., Carvalho, M.R., & Nardı, A.E. (2013). "Nomophobia: Dependency on Virtual Environments or Social Phobia?", *Including Special Section Youth, Internet, and Wellbeing*, 29, 140-144.
- Kline, B. R. (2005). *Principles and practice of structural modeling* (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: "akıllı telefon(kolik)" üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(14)
- Lee, Y. K., Chang, C. T., Lin, Y. & Cheng, Z. H. (2014). The Dark side of smartphone usage: psychological traits, compulsive behavior and technostress. *Computers in Human Behavior*, 31, 373-383.
- Ling, R. (2005). The sociolinguistics of SMS: An analysis of sms use by a random sample of Norwegians. In *Mobile communications* (335-349).

- Matoza-Báez, C.M., & Carballo-Ramírez, M.S. (2016). Nomophobia levels on medical students from paraguay, year 2015. *Ciencia e Investigación Medico Estudiantil Latinoamericana*, 21(1): 28-30.
- Meral D. (2017). *Orta öğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Erzincan, Türkiye.
- Minaz, A. ve Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin ve kullanım amaçlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi Investigation of university students smartphone addiction levels and usage purposes in terms of different variables. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (21), 268-286.
- Nikhita, C. S., Jadhav, P. R. & Ajinkya, S. A. (2015). Prevalence of mobile phone dependence in secondary school adolescents. *Journal of clinical and diagnostic research(JCDR)*, 9(11), VC06-VC09.
- Noyan, C.O., Enez-Darçın, A., Nurmedov, S., Yılmaz, O. ve Dilbaz, N. (2015). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin kısa formunun üniversite öğrencilerinde türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1),73-81.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Öz, H. (2018). *Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Özen, Ç. (2014). *İlkokul öğrencilerinin okul dışında bilişim teknolojilerine erişim olanakları ve kullanım amaçlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye
- Özcan, Y. Z. ve Kocak, A. (2003). Research note: a need or a status symbol? use of cellular telephones in turkey. *European Journal of Communication*, 18(2), 241-254.
- Pavithra, M.B. ve Madhukumar, S. (2015). A study on nomophobia-mobile phone dependence, among students of a medical college in bangalore. *National Journal of Community Medicine*, 6(3), 340-344.
- Polat, R. (2017). Dijital hastalık olarak nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(2), 164-172.

- Randler, C. vd. (2016). Smartphone addiction proneness in relation to sleep and morningness–eveningness in german adolescents. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(3), 465-473.
- Raykov, T. & Marcoulides, G. A. (2006). *A first course in structural equation modeling*. Mahlah-New Jersey-London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Roberts, J., Yaya, L., Manolis, C. (2014). Görünmez bağımlılık: cep telefonu aktiviteleri ve kadın ve erkek üniversite öğrencileri arasındaki bağımlılık. *Davranış bağımlılığı dergisi*, 3 (4), 254-265.
- Rosen, L., Carrier, L. M., Miller, A., Rokkum, J. & Ruiz, A. (2016). Sleeping with technology: cognitive, affective, and technology usage predictors of sleep problems among college students. *Sleep Health*, 2(1),49-56.
- Sarıççek, M. (2018). *Akıllı telefon bağımlılığının bağlanma biçimleri ile ilişkisi; Tunceli örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Sánchez-Martínez, M., & Otero, A. (2009). Cep telefonu ile ilgili faktörler, Madrid (İspanya) toplumundaki ergenlerde kullanılmaktadır. *Siber Psikoloji ve Davranış*, 12 (2), 131-137.
- SecurEnvoy (2012). 66% of the population suffer from Nomophobia the fear of being without their phone. <https://www.securenvoy.com/blog/2012/02/16/66-of-the-population-suffer-from-nomophobia-the-fear-of-being-without-their-phone/> adresinden 18 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Seçer, İ. (2015). *Spss ve Lisrel ile pratik veri analizi*. Anı Yayınları, Ankara
- Sırakaya, M. (2018). Ön lisans öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin akıllı telefon kullanım durumlarına göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 714-727.
- Singh, J. D. & Yadav, R. A. (2015). Health complications caused by excessive use of smartphones. *Global Journal of Multidisciplinary Studies*, 4(2).
- Süler, M. (2016). *Akıllı telefon bağımlılığının öznel mutluluk düzeyine etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- Şar, A. (2013). Ergenlerde yalnızlık ve mobil telefon bağımlılığı probleminin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(2), 1207-1220.
- Şar, A. A. ve Işıklar, A. (2012). Problemlili mobil telefon kullanım ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *International Journal of Human Science*, 9(2),264-275.

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics (5th ed.)*. New York: Allyn and Bacon.
- Tavolacci, M.P., Meyrignac, G., Richard, L., Dechelotte P. & Ladner, J. (2015). Problematic use of mobile phone and nomophobia among French college students. *The European Journal of Public Health*, 25(Suppl 3), 206.
- Teo, T. (2010). Using structural equation modelling (SEM) in educational technology research: Issues and guidelines. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), E117-E119.
- Tezcan, C. (2008). *Yapısal eşitlik modelleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Toprak Derici, H. (2018). *Evli çiftlerde Facebook ve akıllı telefon bağımlılığı ile çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- TUİK Haber Bülteni (2016), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Araştırması, 13 Eylül 2018 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> adresinden erişildi.
- TUİK Haber Bülteni (2018), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Araştırması, 12 Ocak 2019 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819> adresinden erişildi.
- Uğur, N. G., ve Koç, T. (2015). Mobile phones as distracting tools in the classroom: college students perspective. *Alphanumeric Journal*, 3(2), 57-64.
- Ünal, M. H. (2015). *Ankara yıldırım beyazıt üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Yıldırım Beyazıt
- Yen, C., Tang, T., Yen, J., Lin, H., Huang, C., & Liu, S. (2009). Symptoms of problematic cellular phone use, functional impairment and its association with depression among adolescents in southern Taiwan. *Journal of Adolescence*, 32, 863-873.
- Yıldırım, S. (2018). *Ergenlerin öznel iyi oluş ve anne baba tutumları ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Sakarya üniversitesi. Sakarya, Türkiye.
- Yıldırım, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.

- Yıldırım, Ç., Sumuer, E., Adnan, M. ve Yıldırım, S. (2016). Öğretmen adayları arasında nomofobi yaygınlığı: trakya üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 86-95.
- Yılmaz, G. (2015). *Ergenlerde mobil telefon bağımlılığının sosyal anksiyeteye etkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Yılmaz, D., Gökdere Çınar, H., ve Özyazıcıoğlu, N. (2017). Hemşirelik öğrencilerinde akıllı telefon ve internet bağımlılığı ile üst ekstremiter fonksiyonel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 34-39.
- Yılmaz, G., Şar, A. ve Civan, S. (2015). Investigation of adolescent mobile phone addiction by social anxiety effect of some variable. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(2), 20-37.
- Yücelten, E. (2016). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Zheng, P., & Lionel, N. (2010). *Akıllı telefon ve yeni nesil mobil bilgi işlem*. Morgan Kaufmann.

EKLER

Ek A. Anket İzin Belgeleri

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.7307083
Konu: Araştırma İzni (Hacer GÖKTAŞ)

10.04.2018

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 23/03/2018 tarihli ve 10650965-302.08-E.99201 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hacer GÖKTAŞ'ın "Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı, Nomofobi, Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın, Akşehir ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilere eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Araştırmacı, Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmalarını 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlamak zorundadır. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2017-2018 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçları kullanılacak olup, araştırma sonucunun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Mukadder GÜRİSOY
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Anket Formu (3 Sayfa)

Akçişme Mah.Garaj Cad. No:4 Karatay/KONYA
Elektronik Ağ: <http://konya.meb.gov.tr>
e-posta: istatistik42@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Abdurrahman KAYNAK - Şef
Ali Naci İŞİK VHKİ
Tel: (0 332) 353 30 50 - Faks : (0 332) 351 59 40

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 56a2-c9bb-3578-89c5-ac26 koda ile teyit edilebilir.

Değerli Katılımcı,

Bu anket, "Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı, Mobil Telefon Yoksunluğun (Nomofobi), Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki'yi ölçmek üzere hazırlanmış soruları içermektedir. Aşağıda verilen ifadelerde size en uygun olan şıkkı işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. **İsminizi yazmanıza gerek yoktur.** Veri toplama aracını samimi ve içtenlikle doldurmanız bizim için önemlidir. Çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi Hacer GÖKTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Veysel DEMİRER

*Cinsiyetiniz: () Bay () Bayan

*Yaşınız:

*Okulunuz:

*Sınıfınız: () 1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.Sınıf () 4.Sınıf

*Genel Not Ortalamanız:

*Akıllı telefon kullanıyor musunuz?: ()Hayır ()Evet

*Akıllı telefon kullanma süreniz: yıl

*Günlük akıllı telefon kullanma süreniz?:saat

*Şarj Cihazı Taşıma Durumunuz: ()Hayır ()Evet

*Uyanır uyanmaz akıllı telefonunuzu kontrol eder misiniz? ()Hayır ()Evet

*Uyumadan önce yatağınızda akıllı telefonla zaman geçirir misiniz? ()Hayır ()Evet

*Akıllı telefonunuzu gece kapatır mısınız?

()Evet ()Hayır

*Gece uykudan önce İnternetinizi kapatır mısınız?

()Evet ()Hayır

*Ailenizin eğitim durumunu belirtiniz:

()Okur-Yazar değil

()Okur-Yazar

()İlköğretim

()Lise

()Üniversite

()Lisansüstü (Y.Lisans/Doktora)

*Babanızın eğitim durumunu belirtiniz:

()Okur-Yazar değil

()Okur-Yazar

()İlköğretim

()Lise

()Üniversite

()Lisansüstü (Y.Lisans/Doktora)

*Ailenizin aylık ortalama geliri:TL

*Anne ve Babanızın size karşı tutumu nasıldır?

()İlgisiz ()Otoriter ()Koruyucu ()Demokratik

*Kolay arkadaşlık kurar mısınız? ()Evet ()Hayır

*İnterneti en çok hangi amaç için kullanırsınız?

()Sosyal medyayı kullanmak için (facebook, twitter, vb.)

()Araştırma yapmak için (ödev, internette sörf)

()Oyun oynamak için (online oyun, vb.)

()Yeni arkadaşlıklar kurmak için

()Arkadaşlar ile haberleşmek için

()Dizi veya film izlemek için

()Alışveriş yapmak için

*Gitu içerisinde en çok akıllı telefon kullandığınız zaman dilimini/dilimleri hangileridir?

()Sabah (07:00-12:00)

()Öğlen (12:00-14:00)

()Öğleden sonra (14:00-18:00)

()Akşam (18:00-23:00)

()Gece (23:00-07:00)

* Hangi yollar ile iletişimi kurmayı tercih edersiniz?

() Sosyal medya hesaplarını kullanarak (facebook, twitter, instagram, vb.)

() Telefon (SMS, arama yapmak)

() Yüz yüze görüşerek

() Mail göndererek

* Kimseler ile daha iyi iletişim kurarsınız?

() Ailem

() Arkadaşlarım

() Kız arkadaşlarım

() Erkek arkadaşlarım

*Boş zamanlarınızda en çok hangisini yaparsınız?

() Ev işleri yapmak ()Hobilerimle ilgilenmek

() Gezmek () İnternette gezinmek

() Spor yapmak () Televizyon seyretmek

() Uyumak

Aşağıda verilen ifadelerden size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği lütfen işaretleyiniz.		Kesinlikle katılmıyorum(1)	Katılmıyorum(2)	Kararsızım(3)	Katılıyorum(4)	Kesinlikle katılıyorum(5)
1	Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Akıllı telefonumun şarjının bitmesinden korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Kontrbüm (TL kredim) bittiğinde veya aylık kota sınırımı aştığımda paniğe kapılırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Telefonum çekmediğinde veya kablosuz İnternet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Akıllı telefonumu kullanamadığımda, bir yerlerde mahsur kalacağımdan korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Akıllı telefona bir şifre bakamadıysam, bakmak için güçlü bir istek hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla hemen iletişime geçemeyeceğimi için kaygı duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Ailem ve/veya arkadaşlarımla iletişime geçemeyeceğimi için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişime geçemediğim için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilmediğim için gerilerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceği için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Çevrimiçi kimliğimden kopacağımı için gergin olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalmadığım için rahatsızlık duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Bağlantılarımdan ve çevrimiçi ağlardan gelen güncelleme bildirimlerimi takip edemediğim için kendimi tuhaf hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Aşağıda akıllı telefon kullanımı ile ilgili verilen ifadelerden size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği lütfen işaretleyiniz.		Kesinlikle katılmıyorum(1)	Katılmıyorum(2)	Kısmen katılmıyorum(3)	Kısmen katılıyorum(4)	Katılıyorum(5)	Kesinlikle katılıyorum(6)
1	Akıllı telefon kullanımından dolayı planladığım işleri aksatırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2	Akıllı telefonu kullanımından dolayı derslerime odaklanmakta, ödevlerimi yapmakta ve işlerimi tamamlamakta güçlük çekerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
3	Akıllı telefon kullanımından dolayı el bileğimde ya da ensemdede ağrı hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
4	Akıllı telefonumun yanıtında olmamasına tahammül edemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
5	Akıllı telefonun yanında olmadığında sabırsız ve sinirli olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
6	Kullanmasam da, akıllı telefonum aklımdadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
7	Günlük yaşamımı aksatmasına rağmen akıllı telefonumu kullanmaktan vazgeçemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
8	İnsanların twitter veya facebook bazarındaki konuşmalarını kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
9	Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
10	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söylerler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

Ek B. Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket, “Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı, Mobil Telefon Yoksunluğu (Nomofobi), Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiyi” ölçmek üzere hazırlanmış soruları içermektedir. Aşağıda verilen ifadelerde size en uygun olan şıkkı işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. **İsminizi yazmanıza gerek yoktur.** Veri toplama aracını samimi ve içtenlikle doldurmanız bizim için önemlidir. Çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi Hacer GÖKTAŞ

Doç. Dr. Veysel DEMİRER

BÖLÜM I – KİŞİSEL BİLGİ FORMU

*Cinsiyetiniz:() Bay () Bayan

*Yaşınız:.....

*Okulunuz:.....

*Sınıfınız:() 1.Sınıf () 2.Sınıf() 3.Sınıf () 4.Sınıf

*Genel Not Ortalamanız:.....

*Akıllı telefon kullanıyor musunuz?:()Hayır()Evet

*Akıllı telefon kullanma süreniz:.....yıl

*Günlük akıllı telefon kullanma süresiniz?:saat

*Şarj Cihazı Taşıma Durumunuz:()Hayır()Evet

*Uyanır uyanmaz akıllı telefonunuzu kontrol eder misiniz?()Hayır()Evet

*Uyumadan önce yatağınızda akıllı telefonla zaman geçirir misiniz?()Hayır()Evet

*Akıllı telefonunuzu gece kapatır mısınız?

()Evet ()Hayır

*Gece uyumadan önce İnternetinizi kapatır mısınız?

()Evet ()Hayır

*Annenizin eğitim durumunu belirtiniz:

()Okur-Yazar değil

()Okur-Yazar

()İlköğretim

()Lise

()Üniversite

()Lisansüstü (Y.Lisans/Doktora)

*Babanızın eğitim durumunu belirtiniz:

()Okur-Yazar değil

()Okur-Yazar

()İlköğretim

()Lise

- Üniversite
- Lisansüstü (Y.Lisans/Doktora)
- *Ailenizin aylık ortalama geliri:.....TL
- *Anne ve Babanızın size karşı tutumu nasıldır?
- İlgisiz Otoriter Koruyucu Demokratik
- *Kolay arkadaşlık kurar mısınız? Evet Hayır
- *İnterneti en çok hangi amaç için kullanırsınız?
- Sosyal medyayı kullanmak için (facebook, twitter, vb.)
- Araştırma yapmak için (ödev, internette sörf)
- Oyun oynamak için (online oyun, vb.)
- Yeni arkadaşlıklar kurmak için
- Arkadaşlar ile haberleşmek için
- Dizi veya film izlemek için
- Alışveriş yapmak için
- *Gün içerisinde en çok akıllı telefon kullandığınız zaman dilimi/dilimleri hangileridir?
- Sabah (07:00-12:00)
- Öğlen (12:00-14:00)
- Öğleden sonra (14:00-18:00)
- Akşam (18:00-23:00)
- Gece (23:00-07:00)
- * Hangi yollar ile iletişim kurmayı tercih edersiniz?
- Sosyal medya hesaplarını kullanarak (facebook, twitter, instagram, vb.)
- Telefon (SMS, arama yapmak)
- Yüz yüze görüşerek
- Mail göndererek
- * Kimler ile daha iyi iletişim kurarsınız?
- Ailem
- Akrabalarım
- Kız arkadaşlarım
- Erkek arkadaşlarım
- *Boş zamanlarınızda en çok hangisini yaparsınız?
- Ev işleri yapmak Hobilerimle ilgilenmek
- Gezmek İnternette gezinmek
- Spor yapmak Televizyon seyretmek
- Uyumak

BÖLÜM II –AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ-KISA FORMU

	Aşağıda akıllı telefon kullanımı ile ilgili verilen ifadelerden size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği lütfen işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum(1)	Katılmıyorum(2)	Kısmen katılmıyorum(3)	Kısmen katılıyorum(4)	Katılıyorum(5)	Kesinlikle katılıyorum(6)
1	Akıllı telefon kullanımından dolayı planladığım işleri aksatırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2	Akıllı telefonu kullanımından dolayı derslerime odaklanmakta, ödevlerimi yapmakta ve işlerimi tamamlamakta güçlük çekerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
3	Akıllı telefon kullanımından dolayı el bileğimde ya da enseimde ağrı hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
4	Akıllı telefonumun yanımda olmamasına tahammül edemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
5	Akıllı telefonum yanımda olmadığında sabırsız ve sinirli olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
6	Kullanmasam da, akıllı telefonum aklımdadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
7	Günlük yaşamımı aksatmasına rağmen akıllı telefonumu kullanmaktan vazgeçemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
8	İnsanların twitter veya facebook üzerindeki konuşmalarını kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
9	Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
10	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığımı söylerler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

BÖLÜM III – NOMOFOBİ ÖLÇEĞİ

	Aşağıda verilen ifadelerden size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği lütfen işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum(1)	Katılmıyorum(2)	Kararsızım(3)	Katılıyorum(4)	Kesinlikle katılıyorum(5)
1	Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Akıllı telefonumun şarjının bitmesinden korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Kontörüm (TL kredim) bittiğinde veya aylık kota sınırimi aştığımda paniğe kapılırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Telefonum çekmediğinde veya kablosuz Internet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Akıllı telefonumu kullanamadığımda, bir yerlerde mahsur kalacağımdan korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Akıllı telefona bir süre bakamadıysam, bakmak için güçlü bir istek hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla hemen iletişim kuramayacağım için kaygı duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Ailem ve/veya arkadaşlarımla bana ulaşamayacakları için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişim halinde olmadığım için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilemediğim için gerilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceği için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Çevrimiçi kimliğinden kopacağım için gergin olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Bağlantılarımdan ve çevrimiçi ağlardan gelen güncelleme bildirimlerini takip edemediğim için kendimi tuhaf hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Ne yapacağımı bilemiyor olacağımdan kendimi tuhaf hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hacer GÖKTAŞ

Doğum Yeri ve Yılı: Tuzlukçu, 1994

Medeni Hali: Bekâr

Yabancı Dili: İngilizce

E-posta: goktashacer42@gmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise: Akşehir Şehit Özden Çınar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 2008 - 2012

Lisans: Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, 2012 – 2016

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

M.E.B Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 2019 – (halen)